

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

Περίοδος Β' — Έτος Α'ον (16ον) | ΑΡΙΘ. 25(634) | Σάββατον, 1 'Ιουνίου 1919.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χ. ΣΤΡΙΧΗ: Ο άνθρωπος.
 Κ. ΚΑΡΘΙΟΣ: Ξέρις, μανούλα, τί όνειρεύτηκα;
 Μ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ: Στίξ ήμεροίμα.α.
 ΛΗΥΡΗΣ: Στόν Ποιητή.
 ΗΠΟΚΛΗΥΚΟΣ: Στόν Πορφύρα—Στό Βλαχογιάννη
 ΡΗΓΗΣ, ΓΚΟΛΦΗΣ: Τό νέο δάστρο.
 ΣΙΤΣΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΑΚΗ: Τό ριζικό μας.
 Ν. Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ: Τί Μονατήρια —
 Ηθυσία.
 ΠΟΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΟΥ: Τό πρώτο ταξί-
 δι τ' αδελφου μας.

ΣΤΑΣΡ—ΠΕΡΗΣΤΙΚΟΣ: Έπιγράμματα.
 Π. ΠΙΚΡΟΣ: Ζωή.
 ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ: Τί τραβεί ή γλώσσα.
 Ι. ΡΗΦΤΟΠΟΥΛΟΣ: Καλούμεν ...
 Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα και πράγματα.
 ΝΙΝΙΔΗΣ: Ρυθμοί.
 ΩΡΙΩΝ ΠΑΛΛΗΣ: Μνημόσυνο.
 ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΗΣ: Ο άστερισμός τής κνήμης.
 ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΛΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΛΑ: Έλληνική φιλο-
 λογία — Ξένα φιλολογία. Η Κοινή
 γνώμη.—Χωρίς γραμματόσημο.

Η ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ,"

ΚΙΜΩΝ... Ο "ΤΥΠΟΣ,"

Σκίτσο ΣΠ. Βανδώρου.

* ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ *

«ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ»

Ἐξεδόθησαν εἰς κομψὸν τομίδιον ἀπὸ τὴν Ἐταιρείαν «Τύπος» τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὸν «Νουμᾶν» σκίτσα τῆς φυλακῆς τοῦ κ. Δ. Ταγκοπούλου.

Εἶναι ἐντυπώσεις μὲ πολὺ αἰσθημα καὶ λεπτὴν παρατήρησιν. Καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς φυλακῆς, τὴν ὁποίαν ἐλάμπρυναν ἕνας Σίβιο Πέλικὸ καὶ ἕνας Οὐάιλδ, ἀποτελοῦν μίαν ἀξίαν λόγου ἑλληνικὴν συμβολήν.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν ἔμεινεν, ὡς γνωστόν, ὀλίγας ἡμέρας μόνον πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα διὰ κάποιον λογοκριτικὴν ἀβλεψίαν. Ἄλλ' ἀκριβῶς αἱ πρῶται ἐντυπώσεις ἀξίζουσιν. Ἐπειτα συνηθίζει κανεῖς... Εὐτυχῶς δὲ καὶ διὰ τὸν συγγραφεὰ καὶ διὰ τὴν σχετικὴν φιλολογίαν, ὁ κ. Ταγκόπουλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ συνηθίσῃ. Αἱ ὀλίγαι σελίδες τοῦ ἔχουν τὴν δροσερότητα τῶν πρῶτων ἐντυπώσεων.

«Ἐστία»

Ο κ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ... ΗΛΙΟΣ!

Μία ἐξαιρέση μόνον θὰ κάμω, γι' αὐτὴ τὴ φράση τοῦ Θεοφιλοπούλου: «Δὲν ἀρκεῖ ἡ λέξις ἀριστοῦργημα. Εἶναι Ἥλιος ποὺ λάμπει στὸ φιλολογικὸ στερέωμα τοῦ κ. Φαίδωνος. Νὰ ἰδοῦμε ὁμῶς ποῖος θὰ ρίξῃ κριτικὰς πετρίδες σ' αὐτὸ τὸν Ἥλιο; Μπᾶ, δὲν θὰ βρεθῇ κανεῖς. Κι' ἂν τὸν πετροβολήσῃ κανεῖς, τότε οἱ πέτρες θὰ κτυπήσουνε τὸν ἴδιο...»

Καὶ ὁμῶς πόσοι θὰ βρεθοῦν! Ὅσο βλέπουν πῶς διαβάξεται τόσο ὁ Ξενοπούλος, τόσο λυσοῦν οἱ ἀδιάβαστοι διηγηματογράφοι καὶ τοῦ ρίχνονται, ὅπως τοῦ ρίχτηκε προχθὲς ἕνας τέτοιος. Μὰ φυσικά! Ἐξέρετε τί μοῦ γοῖαφει ἡ Νεφέλη γιὰ τὴ διακοπὴ τῶν «Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν»; — «Σοῦ ὀρκίζομε ὅτι δὲν ἀλλάξω ἔστω καὶ τὴν ἀπλουστεράν Ἐπιστολήν τοῦ μάγου αὐτοῦ, μὲ τὸ ὡς ὑπαϊότερον θεωροῦμενον λογοτέγνημα κάποιου ἄλλου.» Ἐ, μόνον ἕνας συγγραφεὺς ποῦ ἔχει τόσο φανατικὸς θαυμαστάς μπορεῖ νὰ ἔχη καὶ τόσο φανατικὸς διώκτας...

«Λιάπλασις τῶν Παίδων»

**ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ
ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ**

Ὁ «Νουμᾶς», θέλοντας νὰ πληρώσει μιά σπουδαία ἔλλειψη στὸν τόπο μας, ἀποφάσισε νὰ τυπώσει μιά συλλογὴ ἀπὸ καινοῦργια ποιήματα, γραμμéνα ἐπίτηδες γιὰ παιδιὰ ἡλικίας ἀπὸ ἕξη ἕως δέκα χρονῶν.

Γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ προκηρύσσει ποιητικὸ διαγωνισμὸ καὶ προσκαλεῖ ὅσους θέλουν νὰ λάβουν μέρος σ' αὐτὸν νὰ στείλουν τὰ ἔργα τους στὰ γραφεῖα του, Σοφοκλέους 3, ἕως στίς 31 τ' Αὐγούστου τοῦ χρόνου τούτου.

Οἱ ὄροι τοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

1) Ἡ συλλογὴ θ' ἀποτελεστεῖ ἀπὸ 50 ποιήματα, καὶ τόσα θὰ βραβευτοῦν, ἀδιάφορο ἂν εἶναι ἐνὸς ἢ περισσοτέρων ποιητῶν. Γίνονται δεκτὲς συλλογές, ἀλλὰ καὶ ξεχωριστὰ ποιήματα. Τὸ βραβεῖο θὰ δίνεται γιὰ κάθε ποίημα ξεχωριστὰ καὶ θὰ εἶναι δραχμὲς εἴκοσι γιὰ τὸ καθένα.

2) Τὰ ποιήματα πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ ὅσο μπορεῖ πιὸ σύντομα. Νὰ μὴν ἔχει τὸ καθένα περισσότερους ἀπὸ 20 στίχους καὶ οἱ στίχοι νὰ μὴν εἶναι μεγαλύτεροι ἀπὸ ἐντεκασύλλαβοι. Τὰ θέματα θὰ παρθοῦν ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν, τὰ νοήματα πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ παιδικὰ καὶ στενὰ δεμένα μὲ τὴ μορφὴ καὶ ἡ γλῶσσα καθαρὴ δημοτικὴ, ἡ γλῶσσα τοῦ σπιτιοῦ, ἀπλὴ καὶ δίχως ἰδιωτισμούς. Οἱ φράσεις σύντομες καὶ μὲ ἀβίαστη σύνταξη. Μὲ κάθε στροφὴ νὰ τελειώνει καὶ κάποιον ἀκέραιον νόημα.

3) Τὰ ποιήματα ποῦ θὰ σταλοῦν πρέπει νὰ μὴν ἔχουν δημοσιευτεῖ.

4) Τὰ χειρόγραφα καθαρογραμμéνα πάνω στὴ μιὰν ὄψη μόνου τοῦ χαρτιοῦ καὶ ὑπογραμμéνα τὸ κα θ έ ν α μὲ κάποιον, ὄχι γνωστό, ψευδώνυμον ἢ ἄλλο διακριτικὸ σημάδι, θὰ συνοδεύονται μ' ἕναν κλειστὸ φάκελλο ποῦ θὰ γράφει ἀπ' ἔξω τὸ ψευδώνυμον ἢ διακριτικὸ σημάδι τοῦ ποιήματος καὶ θὰ περιέχει τὸνομα καὶ τὴν ἀκριβῆ διεύθυνση τοῦ ποιητῆ μαζί μὲ τὴ δῆλωσίν του πῶς θέλει νὰ ὑπογραφεῖ τὸ ποίημα ἂν βραβευτεῖ καὶ τυπωθεῖ. Θ' ἀνοίχθουν μόνον οἱ φάκελλοι ἐκείνων ποῦ θὰ βραβευτοῦν. Κανένα χειρόγραφο δὲν θὰ ἐπιστραφεῖ.

5) Τὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ θ' ἀποτελέσουν οἱ κ. κ. Α. Λᾶνος, Κ. Καρθαῖος, Κ. Παρορίτης, Δ. Ταγκόπουλος καὶ Α. Τρανός. Γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εἰσηγητῆς τοῦ διαγωνισμοῦ ὁ Ρήγας Γκόλφης καὶ σ' αὐτὸν πρέπει νὰ στέλνονται οἱ φάκελλοι μὲ τὰ ποιήματα. Ἡ κρίσις τῆς ἐπιτροπῆς θὰ διαβαστεῖ σὲ δημόσια αἴθουσα καὶ θὰ δημοσιευτεῖ στὸ «Νουμᾶ».

6) Ὅσα ποιήματα βραβευθοῦν θὰ γίνον ἀποκλειστικὸ χτῆμα τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐταιρείας «Τύπος» ποῦ θὰ τὰ ἐκδώσει ὅλα μαζί σὲ βιβλίον, χωρὶς κανένα ἄλλο δικαίωμα τοῦ ποιητῆ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ βραβεῖον. Θ' ἀκολουθήσει καὶ μουσικὸς καὶ ζωγραφικὸς διαγωνισμὸς γιὰ νὰ συντεθοῦν εἰκόνες καὶ μουσικὴ γιὰ μερικὰ ἀπ' τὰ ποιήματα ποῦ θὰ βραβευτοῦν.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'. - ΕΤΟΣ Α^{ομ} (16^{ομ})

Ἀθήνα, Σάββατο, 1 Ἰουνίου 1919

ΑΡΙΘ. 25 (684)

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Προχθές τὸ πρωὶ στὸ βασιλικὸ κήπο ἡ μαργαρίτα καὶ τὸ ρόδο εἶχαν στήσει φιλή κουβέντα.

— Μεγάλος εἶν' ὁ ἄνθρωπος, ἔλεγε ἡ μαργαρίτα.

— Πολὺν μέγανος, βεβαίως καὶ τὸ ρόδο. Δὲ μοῦ λές ὅμως. Μήπως ξέρεις ποῦθε ἔρχεται καὶ ποῦ πάει ὁ ἄνθρωπος;

— Ποῦ νὰ ξέρω! εἶπε ἡ μαργαρίτα. Βλέπεις ὅμως κεῖ κάτω τὴ φτελιά; Πιὸ πέρα κι ἀπ' αὐτὴ πάει ὁ ἄνθρωπος.

— Τί λές, τί λές! εἶπε διστακτικὰ τὸ ρόδο.

— Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω, τόνισε περήφανα ἡ μαργαρίτα. Τὰ φύλλα εἶναι ἀραιὰ μπροστά μου. Ἄφησε πιά ποῦ βλέπω καὶ καλλίτερα ἀπὸ σένα.

Τὸ ρόδο προσβλήθη καὶ κοκκίνισε. Κούνησε ἐλαφρὰ τὰ πέταλά του καὶ σάπασε.

— Σὲ πείραξα, ρόδο; εἶπε ἡ μαργαρίτα. Τὸ ξέρω πὼς εἶσαι πολὺ ευαίσθητο. Αὐτὸ δὲν εἶναι καλὸ.

— Γιατί δὲν εἶναι καλὸ; ρώτησε μιὰ πεταλούδα, ποῦ κείνη τὴ στιγμὴ στάθη ἀπάνω της.

Ἡ μαργαρίτα θύμωσε.

— Σὺ νὰ κοιτᾷς τὴ δουλειά σου! φώναξε στὴ πεταλούδα.

— Ντροπὴ, μαργαρίτα, ἔκαμε λυπημένο τὸ ρόδο.

— Καθόλου, εἶπε ἡ μαργαρίτα. Τῆς φέρνομαι ὅπως τῆς πρέπει.

— Σὲ περιφρονῶ, εἶπε ἡ πεταλούδα καὶ πέταξε ἀστατα παρακάτου.

Τὸ ρόδο ἔβλεπε πολὺ λυπημένο.

— Γιατί τῆς φέρθηκες ἔτσι, μαργαρίτα;

— Γιατί ἔτσι τῆς ἔπρεπε, εἶπε ἡ μαργαρίτα. Φαντάσου τί μοῦ εἶπε πέρουσι.

— Πέρουσι; ρώτησε τὸ ρόδο.

— Ναί, ναί. Πρὶν οὐδεὶς ὁ ἄλλος ἥλιος. Μοῦ ἔλεγε λοιπὸν πὼς αὐτὴ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸν ἄνθρωπο.

— Εἶναι κούνη, εἶπε τὸ ρόδο.

— Κ' ἐγὼ τῆς εἶπα νὰ μὴ περηφανεύεται τόσο, γιατί ἂν πέσουν τὰ φτερά της, θὰ τὴ δοῦμε ποιά εἶναι.

— Εἶναι ἄσχημη; ρώτησε τὸ ρόδο.

Ἡ μαργαρίτα κάτι εἶπε, ἀλλὰ τὸ τσιτζίκι εἶχε βάλει τίς φωνές καὶ δὲν ἀκούστηκε. Σὲ λίγο ὅμως ἀδυνατισμένο ἀπὸ τὴν πρώτη πρόβα βουβάθηκε καὶ μπόρεσε τὸ ρόδο νὰ ρωτήσῃ:

— Ἔχει κι' ὁ ἄνθρωπος φτερά, μαργαρίτα;

— Καὶ γὰρ τὸ ρωτῶ, εἶπε ἡ μαργαρίτα.

Κείνη τὴ στιγμὴ ἕνα ζευγαράκι φάνηκε μέσ' ἀπὸ τὰ δέντρα.

Ἡ κόρη φοροῦσε ὀξὺ ἀραχνωτὸ κοντὸ φόρεμα, μαῦρες μεταξωτὲς ὀλωδιόλου διάφανες κάλτσες καὶ λουστρίνια γοβάκια. Μιά μεγάλη ψάθα ἔπεφτε στὰ πλάγια, ὅσο γιὰ νὰ φυλάξῃ ἀπὸ τὸν ἥλιο τοὺς μισόγυμνους ὄμους, κι' ἔφτιανε εἶδος μικρῆς σπηλιάς, ὅπου στὸ βάθος φώτιζαν δύο ἄμορφα ματάκια. Καὶ τὸ

ντεκολτέ τ' ἀπαλὸ σὰ βελούδο καὶ λευκὸ σὰ γάλα πρόβαλλε ἀπὸ τὸ ὀξὺ φόρεμα νεραϊδένιο κι' ὄνειρευτὰ.

— Νεραΐδα εἶσαι πάλι σήμερα, ψιθύρισε ὁ νέος.

Ἡ κόρη ζάρωσε τὰ χειλάρια της καὶ χαμογέλασε.

— Νεραΐδα ἐγὼ; Δὲν εἶμαι ὁμορφότερη;

Ἄνέος τὰ χροιάστη.

— Καὶ βέβαια εἶσαι, φώναξε ἄσοφα. Καὶ τί δὲν εἶσαι; Εἶσαι πουλί, εἶσαι ἄγγελος.

Κι' ἔπειτα ἔσκυψε σοφὰ, καὶ χωρὶς τὴν ἀντίσταση τῆς κόρης τὴ φίλησε στὸ στόμα.

— Τί ἔλεγαν; ρώτησε τὸ ρόδο, δταν τὸ ζευγαράκι κρύφτηκε ἀνάμεσα στὰ δέντρα.

— Δὲ ξέρω, εἶπε ἡ μαργαρίτα. Πρέπει νὰ σκεφτῶ. Κάτι μεγάλο θὰ ἔλεγαν.

Τὸ ρόδο ἀνοιξε πλατεῖα τὰ πέταλά του μὲ θαυμασμό.

— Πές μου ὅμως, μαργαρίτα. Γιατί ἔτσι κοιτάχτηκαν οἱ ἄνθρωποι;

— Ἔτσι; εἶπε ἡ μαργαρίτα σκεπτικῆ. Ἡ πεταλούδα θὰ πετοῦσεν ἀνάμεσά τους.

Κ' ἔπειτα δὲ θέλησε πιά νὰ πῆ λέξη. Τὸ ρόδο τὴν κοιτάξε περίλυπα.

— Ἡ μαργαρίτα εἶναι σοφὴ, εἶπε. Μὲ τὸ ἀηδονάκι κἀνὼ καλλίτερη συντροφιά.

Καὶ σήκωσε τὰ πέταλά του πρὸς τὸ πεύκο.

— Καλημέρα, ἀηδονάκι, τὸ χαιρέτισε. Ποῦ ἦσουν, ποῦθε ἔρχεσαι;

— Ἐρχομαι, ἀποκρίθηκε τὸ ἀηδονάκι, ἀπὸ πολὺ μακριά. Ὁ, ἐμεῖς τ' ἀηδονάκια γυρίζουμε τὸν κόσμον ὅλο.

— Καὶ φτάνετε ὡς τὴ φτελιά καὶ κάτω; ρώτησε τὸ ρόδο.

— Οὐ, οὐ. Καὶ τὴν περνοῦμε καὶ τὴν περνοῦμε, τραγοῦδησε τὸ ἀηδονάκι.

— Καὶ τί εἶναι πιὸ πέρα; ρώτησε πάλι τὸ ρόδο.

— Πιὸ πέρα; εἶπε τὸ ἀηδονάκι. Ἐνα πεύκο, ἕνα πεύκο.

— Καὶ πιὸ πέρα;

— Ἐνα πεύκο, ἕνα πεύκο.

— Καὶ πιὸ πέρα ἀκόμη;

— Ἐνα πεύκο, ἕνα πεύκο, ἕνα πεύκο.

— Οὐφ! Στάσου φώναξε τὸ ρόδο. Μὲ ζάλισες, ἀηδονάκι. Δὲν μπορῶ νὰ τὸ καταλάβω.

Τότε ἕνα ἀεράκι φύσησε καὶ κούνησε τὴ μαργαρίτα καὶ τὸ ρόδο.

— Ἄ, ἄ, εἶπε σὰ νὰ ξύπνησεν ἀπότομα ἡ μαργαρίτα. Τὸ ἀηδονάκι! Πές μας, ἀηδονάκι, σὺ ποῦ γυρίζεις τὸν κόσμον ὅλο. Τί εἶν' ὁ ἄνθρωπος, τί εἶναι;

— Ὁ ἄνθρωπος! ὁ ἄνθρωπος! φώναξε δυνατὰ τὸ ἀηδονάκι, καὶ πολὺ φοβισμένο πέταξε στὸ πιὸ ψηλὸ κλαδί τοῦ πεύκου.

— Κάτι θὰ ξέρει! εἶπε τὸ ρόδο.

— Τί νὰ ξέρει! εἶπε κι' ἡ μαργαρίτα.

Κι' ἀφοῦ κοιτάχτηκαν τὰ δύο λουλούδια μὲ ἀπορία, σάπασαν κι' ἔγειραν ἐλαφρὰ γιὰ νὰ σκεφτοῦν λιγάκι.

X. STRICH

ΞΕΡΕΙΣ, ΚΑΛΕ ΜΑΝΟΥΛΑ, ΤΙ ΟΝΕΙΡΕΥΤΗΚΑ ;

I

Στ' ἄρρωστου τοῦ ἀγοριοῦ τῆς τὸ προσκέφαλο
Κάθονταν καὶ σιγόκλαιγε ἡ μητέρα,
Γιατὶ ποτὲ γι' αὐτὴν δὲν ἐξημέρωσε
Ἄκόμα ὁ ἥλιος εὐτυχιάς ἡμέρα.
Ἡ ἔρημ ! θὰ τσαμιστεῖ, λές, ἡ καρδοῦλα τῆς—
Ἔτσι σκυφτὴ ἀπὸ μαῦρο πόνου κλαίει.
Μά, νά, τὸ ἀγόρι τώρα χαμογέλασε
Καὶ μὲς στὸν πύρετό σιγὰ τῆς λέει :

—Ξέρεις, καλὲ μανούλα, τί ὄνειρεύτηκα ;
Εἶδα στὸν οὐρανὸ πὼς εἶχα ἀνέθει
Χιλιάδες ἀγγελάκια ἐκεῖ μὲ δέχτηκαν,
Μ' αὐτὰ νὰ πάω ἡ καρδοῦλα μου γυρεύει.
Κεῖ πάνω κρῦο καὶ πείνα δὲ φοβόμαστε,
Κι' ἀπ' τὸ Θεὸ φτεροῦγες θὰ ζητήσω,
Καὶ θὰ σὲ πάρω ἐκεῖ ψηλά καὶ σέβανε,
Δὲ θέλω ἐδῶ μονάχη νὰ σ' ἀφίσω.

II

Τὴν ποὺ ἀγαποῦσε ὁ νιός, στὸν Πλάστη γύρισε·
Κοιμάται πέρα ἐκεῖ στὸ κοιμητήριο.
Πάρα πολὺ μεγάλο πάλι στάθηκε
Καὶ τοῦτο τῆς καρδιάς του τὸ μαρτύριο.
Στὸν πρῶτο πόνου ἀπάνω, λιγοθύμησε,
Τῆς μάνας ἡ καρδοῦλα σταματάει,
Μά, νά, τὰ μάτια τώρα ὁ γιός τῆς τ' ἀνοιξε
Κι' ἀρχίνησε σιγὰ νὰ τῆς μιλάει :

—Ξέρεις, καλὲ μανούλα, τί ὄνειρεύτηκα ;
Εἶδα στὸν οὐρανὸ πὼς εἶχα πάει.
Πόσο βαριά θλιμμένη ἡ Κατερίνα μου
Σὰν ἄγγελος κεῖ πάνω τριγυρνάει !
Κι' ἔτσι μὲ παρακάλεσε μὲ κλάματα :
« ὦ, μὴ μ' ἀφίνεις μοναχὴ ἐδῶ πάνω ! »
Λοιπὸν σοῦ ἀφίνω γειά, καλὴ μανούλα μου,
Στὸν οὐρανὸ τὸ γάμο μου θὰ κάνω.

III

Ἔνα ζευγάρι γέροι, γέροι κάτασπροι
Πρῶτ' ἔχουν στὴν αἰλὴ μαζί καθίσει.
Πὼς τὴν καρδιὰ τοῦ γέρου κάτι πλάκωνε
Βαρὺ, τῶχεν ἡ γριὰ παρατηρήσει.
Καὶ τοῦ χαϊδεύει τᾶσπρα του μαλλιά :
« Γέρο μου, πές μου, τί σὲ τυραννάει ! »
Καὶ κείνος μὲς στὰ μάτια τὴν κοιτᾷ
Κι' ἔτσι δά τὸν καμὸ του μολογᾷ :
—Ξέρεις, καλὲ μανούλα, τί ὄνειρεύτηκα ;
Στὸν οὐρανὸ εἶμαστε εἶδα ἀνεβασμένοι·
Σὰν τότε γὼ παιδί, καὶ σὺ ὅπως ἄλλοτε,
Σὰν τὴν τριανταφυλλιά τὴν ἀνθισμένη.
Στὸν κόσμῳ τοῦτον κάτω πὰ τί θέλουμε ;
Τὴ λύτρωσή μας τώρα ἐμεῖς ζητᾶμε·
Ἔλα λοιπὸν, γλυκεριά, ἀκριβὴ μανούλα μου,
Κι' οἱ δυὸ μαζί στὸν οὐρανὸ νὰ πάμε.

(Λεύτερα ἀπ' τὸ γερμανικὸ)

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΣΤΑ ΞΗΜΕΡΩΜΑΤΑ (*)

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ **

Τρεῖς ὥρες εἶχαν περάσει ποὺ στεκόμαστε στὴ γωνία τοῦ δρόμου καὶ περιμέναμε μήπως τύχει κανὲς σκοτωμένος ἢ λαβωμένος νὰν τὸν πᾶμε στὸ πρόχειρο νοσοκομεῖο ποὺ εἶτανε (μαζὶ μὲ 52 ἄλλα σὲ διάφορα μέρη τῆς Μόσχας) στὶς σάλες τοῦ Ὁδείου. Εἴμαστε ἔξη, ὁ γιατρός, μιὰ νοσοκόμα κ' ἐμεῖς οἱ τέσσερις ποὺ κρατούσαμε τὰ ἐργαλεῖα τοῦ γιατροῦ, τὰ δυὸ φορεῖα καὶ τὴν ἄσπρη σημαία τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ»—ἂν καὶ εἶτανε περιττὴ ἡ σημαία, γιατί οἱ Κοζάκοι δὲ δίνανε καμμιά προσοχὴ στὸ ἄγιο σύμβολο ποῦχε πάνω τῆς, μὰ χτυπούσανε τὰ «γιατρικὰ ἀποσπάσματα» ἀπαράλλαχτα καθὼς καὶ τοὺς ἐπαναστάτες.

Ζύγωναν τὰ ξημερώματα. Μιὰ γωνίτσα τοῦρανοῦ ἄρχιζε πὰ νὰ χλωμαίνει. Λίγο ἀκόμη καὶ θάρχότανε ἡ δευτέρη βάρδια τοῦ νοσοκομείου μας νὰ μᾶς ἀντικαταστήσει. Καλὰ ποὺ δὲν ἔκανε καὶ δυνατὸ κρῦο. Μόλις 7—8 βαθμοὶ κάτω ἀπὸ τὸ μηδενικὸ. Χιόνιζε ὅμως δυνατὰ καὶ μὲς στὴ βαθεῖα σιωπὴ ποὺ βασιλεύε τοιγύρω (σιωπὴ ποὺ τὴν τάραζε ποῦ καὶ ποῦ καμμιά κανονιὰ ἀπὸ κεῖ κάτω, ποῦ ἀκόμα ξεκολοῦθοῦσε ἡ μάχη, ἢ κανὰ δυὸ τουφεκιὲς τῶν Κοζάκων ποὺ φύλαγαν τοὺς πλαγινοὺς δρόμους) θαρροῦσα πὼς ἀκούγα ἀκόμα καὶ τὸ χιόνι ποῦπεφτε στὸ πεζοδρόμι.

Ὁ γιατρός τρωμαγμένος, μισότρολλος ἀπὸ τὰ ἄγρια θεάματα ποὺ εἶδε τὴν ἡμέρα στὸ νοσοκομεῖο, κατακομματιασμένος, τριανταεξὴ ὥρες στὸ πόδι, δίχως νὰ κλείσει μάτι, δίχως μιὰ στιγμή νὰ ξεκουραστεῖ, εἶταν ἀκουμπισμένος πάνω στὸν τοῖχο, καὶ κάπνιζε, ὄλο κάπνιζε, τὸνα τσιγάρο πάνω στ' ἄλλο, δίχως νὰ βγάξει μιλιὰ. Οἱ ἄλλοι δυὸ σύντροφοί μου—δυὸ μαθητὲς τοῦ Ὁδείου κ' ἓνας φοιτητῆς τῆς γιατρικῆς—συζητοῦσαν γιὰ τ' ἀποτελέσματα ποὺ θᾶχε ἡ ἐπανάσταση. Ἐγὼ κάπνιζα κι' ὄνειρευόμουνά τὸ γαλάζιο οὐρανὸ τῆς Ἀθήνας καὶ τὸ χρυσό, ὀλοζόντανο, λεύτερο ἥλιο τῆς.

Ἄπλα μου στεκότανε ἡ νοσοκόμα, μιὰ κοπέλλα δεκάξη-δεκαφτὰ γοονώνε, μαθήτριά κι' αὐτὴ στὸ Ὁδεῖο. Ἔτρεμε καὶ τὰ κάτασπρα δοντάκια τῆς χτυπούσανε.

—Κονώνετε : τὴ ρώτησα.

—Ὁχι... Ἔτσι τρέμω... δὲν ξέρω... Φοβάμαι !

—Τί φοβάστε : Τοὺς Κοζάκους : ... Κᾶνα βόλι ;

—Ὁχι, ποῦπε σοβαρά, τί νὰ φοβηθῶ, ἀφοῦ δίπλα μου τόσο δὲ φοβοῦνται : Ὁχι, δὲ φοβῶμαι τὸ θάνατο... Κάτι ἄλλο... ὑὰ θὰ νελᾶστε. Ὁχι ! Ξέρετε τί φοβάμαι : Τὸ «Κόκκινο Γέλιο»... Θυμᾶστε τὸ διήγημα τοῦ Λεονίδα Ἀντοένεφ ; (**). Δὲ φαντάζεστε

*) Αὐτὴ ἡ ἱστορία εἶναι ἀληθινὴ καὶ στὶς παραμυθίες τῆς λεπτομέρειες : δ.τι διηγοῦμαι τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου.

**) Ὁ Ἀντοένεφ, γνωστὸς Ρωσὸς συγγραφέας. Ἐγραψε πέρσον ἓνα διήγημα. «Τὸ Κόκκινο Γέλιο» ποὺ προσπάθησε νὰ περιγράψει σ' αὐτὸ τὴ φοβερὴ τρέλλα ποὺ παθαίνουν οἱ ἄνθρωποι πάνω στὴ λίσσα τοῦ πολέμου, σὰ μυρυστοῦν αἶμα καὶ μπαροῦτι.

M. A.

τί έντύπωση πού μοῦκανε κείνο τὸ διήγημα ! Τὸ διάβασα πέρου, πρὶ φύγω ἀπὸ τὸ σπίτι μου,—πρώτη χρονιά φρέτος πού βρίσκουμαι στὴ Μόσκα—καὶ παιδί ἀκόμα, πού καλὴ καλὰ δὲν καταλάβαινε τί πρῶτα εἶναι ἡ ζωὴ—ἀγχαλὰ κι' ἀκόμα δὲν πολυκαταλαβαίνω.

»Τὸ διήγημα μοῦ ἄνοιξε καινούριους κόσμους· κατὰβα γιατὶ εἰ μορφωμένοι ἄνθρωποι πού μποροῦν, ἢ πιστεύουν πὼς μποροῦνε νὰ ξεχωρίσουν τὸ Καλὸ ἀπὸ τὸ Κακό, πηγαίνουν κι' ἀλληλοσκοτώνονται... Εἶναι μιὰ τρέλλα, μιὰ ἐπιδημία τοῦ «Κόκκινου Γέλιου». Καὶ τώρα πού βλέπω ἀδέρφια νὰ σκοτώνουν ἀδέρφια, πατέρες νὰ σκοτώνουν παιδιά... ἄντρες, γυναῖκες, παιδιά, μαννάδες... καταλαβαίνω πὼς τοὺς ἔχει πιάσει ὅλους τὸ «Κόκκινον Γέλιο», καὶ φοβάμαι, μὴ γελάσετε, φοβάμαι ἔχι πιά τὸ βόλι καὶ τὸ σπαθί, μὰ φοβάμαι κείνο τὸ πελώριο κεφάλι μὲ τὸ κατακόκκινον πρόσωπο καὶ τὸ ὀλόκοκκινον στόμα πού γελáει, ὅλο γελáει, ὅλο γελáει...

Ξάφνου ἡ σιωπὴ ταράχτηκε ἀπὸ ἓνα στεγνὸ, μὰ κοντινὸ κρότο... Τουφεκιά... Πεταχτήκαμε ὅλα τὰ παιδιά, ἔτοιμοι. Κεῖ κάτου στὸ δρόμο, μέσα στὸ σταχτὶ φῶς πού πιά ἄρχισε νὰ τρυπάει τὴ νύχτα, φάνηκε μιὰ σκιά πούτρεχε πρὸς τὸ μέρος μας. Πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι, πούτανε κρυμμένοι οἱ Κοζάκοι, λάμπανε τρία τέσσερα φωτάκια κι' ἀκουστήκανε τρεῖς τέσσερες τουφεκιές μαζί. Ἡ σκιά σήκωσε τὰ χέρια της σὰν ἄνθρωπος πού γλυστράει ἀπάνου στὸν πάγο καὶ θέλει νὰ κρατήσῃ τὴν ἰσορροπία, κ' ἔπειτα ἔπεσε χάμιου. Ὡσπὸν νὰ πετάξῃ ὁ γιατρός τὸ τσιγάρο του καὶ νὰ πάροουμε μεις τὰ χροιαζοῦμενα, τὸ κορίτσι ἔτρεχε πρὸς τὸ μέρος τοῦ χτυπημένου, κι' ὅταν ἔφτασε κοντὰ του γύρισε καὶ μᾶς φώναξε :

— Γλήγορα, γλήγορα... ζεῖ ἀκόμα !

Πεταχτήκαμε κ' οἱ πέντε. Μπροστὰ ὁ γιατρός, πίσω του ἐγώ. Ξάφνου πάλι κάτι ἄστραψε μπροστὰ μου, κάτι ζεστὸ χλιάνε τὸ πρόσωπό μου, κάτι σὰ δυὸ μεγάλες μῆγες μὲ παραξενὴ βουὴ περάσανε δίπλα ἀπ' τ' αὐτιά μου... Ὁ γιατρός σταμάτησε σ' ἓνα δεύτερο μαῦρο λεκέ πού φαινότανε πάνω στ' ἄσπρο χιόνι.

— Οἱ αἰτιοὶ ! Τὴ σκοτώσανε !... φώναξε καὶ σηκώθηκε νὰ πῆι στὸν ἄλλο λεκέ, στὴ σκιά δηλαδὴ πού εἶδαμε κ' ἔπεσε.

Εἶταν ἐργάτης, ὡς εἰκοσιπέντε χρονῶνε, λαβωμένος στὴ ράχη· λαφοῖα λαβωματιά. Δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μας τὸν ξαπλώσανε στὸ φορεῖο. Ἐγώ, ὁ γιατρός κι' ὁ ἄλλος γυρίσαμε στὴ σκοτωμένη συντρόφισσά μας.

Εἶταν πεσμένη τάνασκελα καὶ τὰ μεγάλα της ὀλόγυλανα μάτια ἄνοιχτά, εἶτανε γυρισμένα μὲ κάποια φροξὴ πρὸς τὸν οὐρανὸ, μέσ' στὸ σταχτερὸ φῶς τῆς ἡμέρας πού χάραζε πιά στὰ γερά. Ὁ γιατρός τὴν ἀναποδογύρισε γιὰ νὰ βρεῖ τὴ λαβωματιά. Στ' ἀριστερὸ πλευρὸ ἢ ζακετίτσα της εἶταν ὀργή, δίπλα τὸ χιόνι μαυρισμένο—γιατὶ στὰ χαράματα μαῦρο ἔδειχνε τὸ αἷμα πάνω στὸ χιόνι.

Μᾶς ξινώσανε κ' οἱ ἄλλοι συντρόφοι μὲ τὸ λαβωμένο κι' ἀκοιπήσανε καταγῆς τὸ φορεῖο. Ὅλοι μας γονατίσαμε γύρω στὸ κορίτσι. Κανεὶς δὲ μιλοῦσε. Μόνο ὁ γιατρός ἔβγαλε τὸ καπέλλο του, προσκύνησε τὸ πῶμα καὶ φίλησε τὸ παιδικήσιο πρόσωπάκι στὸ κούτελο. Ἔπειτα ἢ σειρὰ μας, δεῖτι ἔκανε ὁ γιατρός.

Τὴ σηκώσαμε καὶ τὴν ξαπλώσαμε στὸ δεύτερο φορεῖο, κι' ὁ γιατρός τῆς ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ τῆς σέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὸ μαντιλὶ του. Ἐγώ κι' ἓνας ἀπὸ τοὺς συμπαθητές της σηκώσαμε τὸ φορεῖο, κ' οἱ ἄλλοι δυὸ σηκώσανε τ' ἄλλο φορεῖο μὲ τὸ λαβωμένο τους. Ἀπὸ πίσω ἐρχότανε ὁ γιατρός.

Καὶ σὰ στεροὴ τμηὴ στ' ἀδικοσκοτωμένο κορίτσι, οἱ Κοζάκοι πούτανε κρυμμένοι πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο, μᾶς ῥήξανε καταπάνου μας τρία βόλια, χωρὶς νὰ μᾶς ἀγγίξουνε αὐτὴ τὴ φορὰ.

Ἡ μικρὴ μας συντροφιά, μέσα στὴ σιωπὴ καὶ στὴν ἐρημιά τῆς αὐγούλας, σιγὰ σιγὰ βάδιζε πρὸς τὸ νοσοκομεῖο.

Ἐγὼ κεῖ πού σήκωνα τὸ φορεῖο κοίταζα, ὄλο κοίταζα, τὸ μαντηλοσκαπασμένο κεφαλάκι καὶ τὸ βλεπα πὼς μεγάλωνε, μεγάλωνε ὅσο ποῦγινε πὸ μεγάλο κι' ἀπὸ τὸ φεγγάρι κι' ἀπὸ τὴ γιὲ ὀλάκαιρη, καὶ τὸ πελώριο στόμα του πὼς ἄνοιγε, ὄλο κι' ἄνοιγε, καὶ ζογρόφιζε πάνω του τὸ «Κόκκινον Γέλιο».

Κ' αἰστάνθηκα πὼς μέσα μου ἔπινοῦσε ἓνα μῖσος πού μοῦσφιγγε τὸ λαιμό, πού μ' ἔπνιγε...

Μόσκα 18 τοῦ Δεκεμβρίου, 1905

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Τὸ πὼς ξεκίνησε, πού πῆι ; οἶτε κι' αὐτὸς δὲν ἔξερε. σέ ποιὴ ἀκρογυῖα θὰ βρεθῇ, σέ ποιὴ θ' ἀράξῃ μέρη Βίωμα ἀκυβέρνητη τραβᾶει, ὅπου τὴν πῆι τ' ἀγέρι.

Κ' ἢ ψεύτρα ἢ πλάση τὸν γελáει· μαγεῦτρα, ἔξιλο· μίστρα ! Βλέπει παλάτια στοὺς βυθοὺς καὶ μαγεμένα κίστρα. Βρίσκει ψυχὴ στὰ λούλουδα· κι' ὄλο μιλεῖ μὲ τ' ἄστρα.

Τ' ἀνέγγιχτο· τ' ἀθώρητο μὲ μῆς μπροστὰ του φρένε Ὁ ἓνας γιὰ μάγο τὸν θεωρεῖ, κι' ὁ ἄλλος τρελλὸ τὸν παίρνει Κι' ὅμως θερίζονε κρυφά : ὅτι ὁ τρελλὸς τοὺς σπέρνει.

Μ' ἓνα ἔννεο γεννήθηκε· θέλει νὰ τὸ ἀναστήσῃ κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τ' ἀναζητáει σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση Μὰ ὄλο μακραίνει τ' ὄνειρο, θαμπάνει, ὡς πού νὰ σβύσῃ.

Ἄητὸς πού παίρνει πέταμα στὰ ὕψη τὰ παρθένα καὶ μὲς τ' ἀστραποπέλεκτο· κ' ἢ μοῖρα του εἶναι—δὴμένα— νὰ πέφτῃ κίτω μὲ φρολὴ μὲ τὰ φτεροὶ σπασμένα.

Σύρα. Μάιος.

ΛΑΥΡΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΤΟΝ ΠΟΡΦΥΡΑ

Σὸν κ ο ρ ν τ ι ἄ λ ε οἱ στίχοι του μὲ τὴ σταλαγματιά.
Θεὲ μου ! Τί τσιγκουνιά !
Καὶ τώρα τ' ἀποφάσισε βιβλίον νὰ τοὺς βγάλῃ.
Χριστέ μου ! Τί σπατάλῃ !

ΣΤΟ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Μέσ' στῶν Ἀρχείων τὰ χαρτιά κι' ἂν ρέβης καὶ σκο-
(νίτσει,
Βουτᾶς στῶν νέων τίς ρεβύ, δροσίσεις καὶ δροσίζε-
(σαι.

ΑΠΟΚΑΥΚΟΣ

◆ ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ◆

ΤΟ ΝΕΟ ΘΕΑΤΡΟ

(Ο "ΟΙΔΙΠΟΔΑΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ,, ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ)

Ἀνάμεσα στις τόσες ἀφορμές τοῦ ξεπεσμοῦ τοῦ θεάτρου μας, πολλοὶ ξεχωρίσανε γιὰ σπουδαιότερη τὴν ἔλλειψη ὑλικῆς ἀνεξαρτησίας. Καὶ γιὰ τοῦτο νομίστηκε, πὼς μιὰ εἰταιρία πὸν θὰ συγκέντρωνε κεφάλαια ἀφιερωμένα σὲ θεατρικὴ ἐπιχείρηση, θὰ μπορούσε νὰ φέρῃ τὴν ποδομένη χρονὴ ἐποχῇ.

Ἡ Ἐταιρία ἔγινε μὲ τὸ χιλιοσημμένο τίτλο: Ἑλληνικὸ ἢ Ἐθνικὸ θέατρο, σάμπως οἱ ἄλλες ὁμοιομορφίες καλλιτεχνικῆς ἐργασίας νὰ μὴν εἶναι καὶ αὐτὲς ἑλληνικῆς ἢ ἐθνικῆς. Ἡ εἰταιρία τοῦ «Ἑλληνικοῦ θεάτρου» ἐπαγγέλληκε πὼς κάτι νέο θὰ προσφέρῃ στὴν κοινωνίαν μας, σὺν πολλῇ δριμύσει, πὸν διψᾷ ἡ κοίτη γιὰ μάθηση καινούρια, σοβαρῇ, συγκρατητῇ καὶ οὐσιαστικοποιημένῃ.

Μὰ τί νέον καὶ ποιὸν ποίημα νὰ περιμένουμε, σὺν βλέπουμε πὼς ἡ νέα εἰταιρία ἔχει συγκεντρώσει μέσα σιτοὺς διοικητῆς τῆς καὶ δρόματα πὸν καμιά πίστις δὲν μπορούνε πιά νὰ ἔχουνε γιὰ σοβαρὴ δουλειά. Ὁ κ. Μπάμπης Ἄννης, συνηρητικὸς καὶ παμπάλαιος, ὁ κ. Μ. Λιδωρίκης, δημοσιογραφικὸς δραματογράφος τῆς εὐκόλης σειρᾶς, ἔτοιμοι καὶ οἱ δύο, μ' ἄλλους ὁμοίους, γιὰ συνεργασία μὲ τὸν κ. Σπύρο Μελά, πάντα ζωντανὸν καὶ ἀνήνοχο, καὶ τὸν κ. Φῶτον Πολίτη, ἄνθρωπο νέον γούστου καὶ θαδειᾶς ψυχικότητας. Στοιχεῖα ἀταίριαστα, πὸν θὰ παλέωνε, θέβαια, κάμποσο συναμειαστῶν τοὺς γιὰ ἐπικράτησιν καὶ θὰ νικήσουν ἐκεῖνα πὸν θὰ ἔχουνε μαζὶ τοὺς «ἐχθροὺς», δηλαδὴ τὴν συνηρητικὴν μερίδα τύπου καὶ κοινωνίας, πὸν εἶναι καὶ ἡ πῦρ ἐπιτήδεια, σὲ τόπο ὅπου τὰ λαϊκὰ αἰσώματα μένουνε σὲ σκοιάδι καὶ στὴν ἀδιαφορία, μὲ τὴν πονηρεμένη συνέργεια τῆς κρατοῦσας τάξης.

Ζητήσαμε ἄλλοτε, ἀπὸ τὶς στήλες αὐτῆς, ἴδρουν «λαϊκὸν θέατρον», δηλαδὴ μιὰ ἐπιχείρησιν πὸν νὰ γείρῃ τὴν προσοχὴν τῆς σὲ τὸ πᾶν κοινόν, καὶ μὲ μέσα ἀπλά καὶ σοβαρὰ νὰ ζητήσῃ νὰ τοῦ τραβήξῃ τὸ διαφῆρον, δίνοντάς του ἔργα κλασικὰ καὶ νεώτερα, μ' ἕνα γτηνὸν εἰσιτήριον. Ὡς ἐπιχείρησιν, ἂν εἶχε δέξια διεύθυνση, δὲ θὰ ζημιωνότανε διόλου ὑλικά, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ θὰ εἶτανε σὲ θέσιν, νὰ μορφώσῃ πρὸς λίγα χρόνια κοινὸν ἀληθινόν, ἀγνὸν ψυχικά, πὸν νὰ μπορέσῃ νὰ κρατήσῃ σὲ μέλλο, τὴν ἀπαραίτητη παρὰδοσιν, γιὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ συγκαιρινοῦ θεάτρου σὲ τὸν τόπον μας. Μὰ οἱ πλούσιοι ἐπιχειρηματίες δὲ διαφέρουνται γιὰ τὸ λαόν. Ἀποισανθήκανε σὲς τάξεις ἐκεῖνες, πὸν γεμάτες ματαιοφροσύνη καὶ ψυχικὴ κούρασιν, λιγάρωτες καὶ θαρετές, δὲν εἶναι ἱκανὲς νὰ συντηρήσουνε θέατρο τῆς προκοπῆς, ὅσο μάλλον καὶ ἂν τοὺς φροντίζῃ τὰ ἰδιαίτερα τοὺς γούστα. Ὡστε μ' ὅλη τὴν ἐξασφάλισιν ὑλικῆς ἀνεξαρτησίας, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι θέβαιον καὶ φυσικόν. Τὸ νέο θέατρο θὰ οὐρῇ τὰ βήματά του, μὲ τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐπιμονὴν τῆς πρώτης ὀρμῆς, καὶ ὕστερα θὰ σβῆσιν

μονάχον, ἐγκαταλειμένον καὶ ἔρημον. Ἐχουμε τὰ παραδείγματα πρὸς χεῖρα. Ἡ «Νέα Σκηνή» τοῦ Χρηστομάνου, ὅσο καὶ ἂν κολάκευε τὴν καλὴν λεγόμενὴν κοινότητα, συνάντησε τὴν ἀδιαφορίαν. Τὸ «Βασιλικὸν θέατρον», μ' ὅλη τὴν ἐπιμονὴν ἐνὸς Βασιλῆα, πὸν ἔκανε καὶ προσωπικὴν ἀκόμα προπαγάντα, δὲν μπόρεσε νὰ στηριχθῇ καὶ νὰ ριζώσῃ. Καὶ τώρα, μὲ τὴν παράστασιν τοῦ «Οἰδίποδα» τὸ θέατρο τῆς νέας εἰταιρίας, ὕστερον ἀπὸ τὶς δύο πρώτες βραδιᾶς, δὲ σιάθηκε δυνατὸν νὰ συγκεντρώσῃ ὅσους θεατῆς εἶτανε πιθανόν, μ' ὅλο τὸ θόρυβον πὸν δημιουργήθηκε.

Κι ὅμως, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε, πὼς οἱ κόποι τοῦ κ. Φῶτον Πολίτη γιὰ τὴν σκηνοθεσίαν καὶ τὴν διδασκαλίαν, δὲ μέινανε ὀλίγελα δίχως καρποὺς. Οἱ γνωστοὶ ἠθοποιοί, πὸν στρατολογήθησαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους θύλακους τῆς θεατρικῆς ἀγορᾶς, γάνηκε πὼς θέλησαν νὰ ὑποταχθῶνεν σὲ κάποιον ἀσθητὸν καὶ θαυότερον νόημα. Κι ὅσο καὶ ἂν ὁ διευθυντῆς τῆς σκηνῆς δὲν εἶναι θαματογράφος γιὰ τὴν δημιουργίαν ταλέντων, ὅμως κατώθωσε, τοὺς περισσώτερον νὰ τοὺς συγκρατήσῃ σὲ ἰσορροπία, καὶ πολλὰς φορὰς νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ σ' ἕνα τρόπο ἐμμηρείας οσοῦτα ψυχολογημένον. Ἡ πῦρ περίπλοκη, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες τραγωδίαι, ἀνεβάσθηκε σὴν μεταρρυθμισμένην, σύμφωνα μὲ τὶς νεώτερες ἀντιλήψεις, σκηνῇ, —μελετημένην, σὲ τὸ σύνολον καὶ σὲ καθέκαστα. Ὁ χορὸς καὶ τὰ ἄλλα βοηθὰ πρόσωπα, πήρανε παλιὸν ζῶν καὶ κίνησιν. Μ' ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστῆς καὶ ἀπὸ τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ, ἔλειπε ἡ προσοχή, ἡ καθαρὴ προφορὰ καὶ τὸ φωνητικὸν ξεχώρισμα καθῆ λέξης, ἔτσι πὸν νὰ μορφήσῃ πλέρια νὰ νοιώθῃ ὁ θεατῆς τὴν καλλιτεχνικὴν ἀπόδοσιν τοῦ λόγου. Κ' εἶτανε ἀνάγκη, νομίζουμε, σὲ σημεῖον τοῦτο, ἀπὸ τὰ πῦρ σπουδαῖα, νὰ δώσῃ μεγάλην προσοχὴν ὁ διευθυντῆς τῆς διδασκαλίας, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἴδιος μετέφρασε τὸ δράμα, σὲ στίχους ἀδρόνους καὶ σὲ γλῶσσα τόσο ποιητικὰ δημοτικῇ, πὸν καὶ τὰ δύο χανόντα ἐμμημένα καὶ καταναυγημένα σὲ ἤχους, πολλὰς φορὰς, ἀξενεργάτους καὶ ἀναρθροῦς. Ἦσο ἀληθινὸς ὁ λόγος ἐκεῖνος τοῦ Γκαῖτε σὲς «Συννομιλίαις» του μὲ τὸν Ἐκερμαν! «Θέλεις νὰ μορφώσῃς ἠθοποιοὺς; Ἐχε τότε μέσα σου ἀτέλειωτην ὑπομονήν».

Ἡ παλιὰ μέθοδος τῆς χιλιετηρῆς καὶ τραβηγμένης ἀπαγγελίας, ἔφερε ἀπὸ καιρὸν σὲ θέατρο τὴν ἀντιδρασιν, καὶ εἶται καθιερώθηκε τελευταῖα ἡ συνήθεια τῆς φωνικῆς σκηνικῆς κοινήτης, πὸν μὲ τὰ λογικὰ ἀλαφροδράματα καὶ ἐπιθεωρήσεις τοῦ καιροῦ μας, ἔπεσε σὲ κακοσημμένην ἀγέλειαν καὶ ἄφρονισιάν. Ἐτσι συνηθισμένοι οἱ ἠθοποιοὶ μας, δὲ νοιώσανε πὼς ὁ ἔργον μεγαλειώδικον, σὺν τὶς ἀρχαῖαις τραγωδίαις, πὸν ζητοῦνε περισσότερον μὲ τὰ μέσα τοῦ λόγου, παρὰ μὲ τὴν μαστορμένην δράσιν, νὰ ξεδιαλύνουνε τὸ αἰσθητικὸν καὶ νὰ ἐνέωσανε τὴν ψυχὴν, ἀγγίζοντας βαθύθια τὴν καρδίαν, —ὁ τόνος κάποιαις μετρομένης ἀπαγγελίας εἶναι ἀπαραίτητος, ζητημένος ἀπ' αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ σκηνικοῦ ἔργου, ἀπὸ λόγους μάλιστα ιστορικοῦς.

Γιὰ νὰ γανερωθοῦνεν τὰ τραγικὰ πρόσωπα ξεχωρισμένα καὶ ἐνγώνετα, σὺν πρόβλημα, πρὸς ἀπὸ τὸ φυσικὸν ἄνθρωπον, φοροῦσανε, στὴν παλιὰ ἐποχῇ, κοθόρνους σὲ πόδια καὶ μάσκες σὲ πρόσωπον. Τὴν διαφορὰν ταύτην, ἀπὸ τὸν καθεμερινὸν καὶ τὸ συνηθισμένον

άνθρωπο, πρέπει βέβαια να κρατούσατε και στον ἐκηραστικό τους τρόπο, και για τοῦτο ἴσα ἴσα ὁ Λόγος τῆς τραγωδίας παρουσιάζονταν, ὄχι πρόχειρος και πεζός, μὰ με τὸ ιδιαίτερο γόρεμα τοῦ μέτρον και τοῦ σίχου φροντισμένως. Τῆς τετοίας μετρομένης και ψυχολογικὰ ρυθμισμένης ἀπαγγελίας ἡ ἐφαρμογή, θὰ ἔφερνε σὸ τελευταῖο ομηρικὸ γανέρομιο τοῦ ἔργου τοῦ Σοφοκλή, τ' ἀποτέλεσμα τῆς καθαρῆς προφορᾶς, σὺν πρόπο και κύρια καλλιτεχνικὸ μέσο τῆς ἐπιτυχίας.

Ἄν ἡ τραγωδία στὰ παλιὰ ἐκεῖνα χρόνια, ἔγιναι σὲ ἀμίμητο μεγαλεῖο, λίγο δὲ συντέλεσε ἡ λαϊκότητα τοῦ θεάτρου τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας, κ' ἡ τέλεια ἀνταπόκρισή του στὴ θαθεῖα και πλατεῖα αἰσθητικὴ τῆς ἀπλής ψυχῆς ἐνὸς ὀλόκερου λαοῦ. Κ' εἶσι τὸ δόγμα σὺν ἀνώτερης κοινωνικῆς ἀνάγκης ἀνάβρομα, ἐκλείσει μέσα του τὴν προῆ τῆς τραγῆς ἐποχῆς του, και παράδωσε τὴν οὐσία τῆς ὀλόβολη στὴν αἰωνιότητα. Τὸ μεγάλο αὐτὸ πολιτιστικὸ παράδειγμα, ποὺ δώσανε με τὴν τέχνη τοῦ τραγικῶ λόγου οἱ παλιοὶ Ἕλληνες, ἀβασιλευτο γεμίζει ὅλους ποὺς καιρούς. Οἱ αἰῶνες ποὺ περᾶσανε τοῦ δυναμώσανε τὴν ἀξία.

Σήμερον ποὺ ἡ ἀνθρωπότητα παίρνει ἀπάνω της ἕναν ἀγῶνα γιγαντινὸ, ἐνάντια τοῦ ἴσα με τώρα κόσμου τῆς δεσποτείας και τῆς ἀναρχικότητος, ποὺ γιὰ νὰ κρατήσῃ σὸν ἐναντὶ του τὰ ὑλικά μέσα, ἀλυσοδερε τὸ λαϊκὸ πνεῦμα ἀπ' ὅλες τῆς μεριές, — εἶναι καιρὸς κι ὅσοι γιλοδοξοῦνε τὴν ἀναγέννηση τοῦ θεάτρου μας, νὰ μὴν παραβλέγουνε νὰ στρίψουνε γλήγορα τὸ τιμότι, μακριὰ ἀπὸ τῆς συντηρητικῆς ἀντιλήψης και συνεργασίας, πρὸς τὸ ῥέμα τὸ φυσικὸ κι ἀναπόφευγο, ποὺ θὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ σιμώσουνε τὴν ὑπεροχὴν ἀκρογωνιὰ τῆς καλλιδοῦλης τους προστάθειας. Ἔτσι μονάχα εἶναι δυνατὸ νὰ μὴ σθῆσονται ἄδοξα, ἐργασία ποὺ γίνεται με εἰλικρίνεια και κόπο ἀξιοὶ γιὰ μεσιότερους καρπούς.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΤΟ ΡΙΖΙΚΟ ΜΑΣ

... et mon sort á ton sort s'unit

Jules Carrara.

Σὺ μὲς εἶδε ἡ Μοῖρα εἶσι ἀγαπημένοι
νὰ περνοῦμε μπρὸς της. δίχως πίκρα κ' ἔννια.
στέκει μὲς κοιτάζει και με φούρια δένει
ἀργαλιὸ ἀσημένιο, με χρυσὰ τὰ χτένια.

Τρίζουνε οἱ πατήρες κ' ἀρχινὰ νὰ φαίνει,
ἀπὸ σὲ τὸ φράδι κ' ἀπὸ με στημόνι,
τὸ κρουστὸ πανί της γιὰ νὰ κάνει, παίρνει
τὸ διασίδι φέβγει σὺν πουλι φτερόνι.

Ἔρχεται και πᾶει βιαστικὰ ἡ σαγίτα,
λουλουδα κ' ἀγάτες σὸ πανί στορίζει
κοίτα, ἀγαπημένε. τὰ πλουμῖδια, κοίτα...
Και τραγοῦδι ὀλόγλυκο ἡ νυφάντρα ἀρχίζει,
σὰ μὲς βλέπει ταῖρι τόσο λατρεμένο:
«Νὰ τὸ ριζικὸ σας γιὰ πάντα δεμένο».

Σάμος—Βαθῦ

ΣΙΤΣΑ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

ΑΠΟ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ - ΜΟΥΣΕΙΑ

Ἀγαπητέ μου «Νουμῶ»,

Ἐγράφηκε στῆς ἐφημερίδες, ὅτι ἡ Ι. Σύνοδος σκεπτεῖ νὰ διαλύσῃ τὰ μοναστήρια, γιατί λένε πῶς οἱ καλόγηροι δὲν ἔχουνε κανένα σκοπὸ και πῶς ἀκόμη εἶναι ἄδικο νὰ ξοδεύουν γι' αὐτοὺς τόσα χρήματα.

Δὲν εἶναι δικό μου θέμα νὰ μιλήσω γιὰ τὴν ἀπόφαση αὐτή. Μονάχα σὺν καλλιτέχνης και Βυζαντινολόγος, ποὺ πονῶ γι' αὐτὰ τὰ τιμημένα ἱερὰ λείψανα, σὰς γράφω τὸ γράμμα αὐτὸ δείχνοντας ἕνα μεγάλο κίνδυνο ποὺ σὲ λίγο θὰ προβάλλει, μὰ κίνδυνο μεγάλο και ἀνυπόφορο, και μὰ καταστροφή γιὰ τὴν ὁποία θὰ μᾶς βρίζουν οἱ ἀπόγονοί μας, ὅπως ἐμεῖς βρίζουμε ἐκείνους τοὺς πρόγονούς μας οἱ ὁποῖοι ἀφήσαν νὰ κατασφραφίσουν τόσα, μὰ τόσα καλλιτεχνικὰ λείψανα στῆς ἄπειρες ἐκκλησίες και τὰ μοναστήρια τῆς πατρίδος μας.

Ὅπως σὰς εἶναι γνωστὸ—ἢ ἂν δὲν εἶναι, σὰς τὸ λέω ἐγὼ ποὺ τὰ εἶδα με τὰ μάτια μου—μετὰ τὴν ἄλωση τῆς καμαρωμένης μας Πόλης ἀναγεννήθηκε στὴν Ἑλλάδα μιὰ μεγάλη και θαυμαστὴ βυζαντινὴ τέχνη και ἀναδείχτηκαν ζωγράφοι ἀντάξιοι τῶν ἄλλων συναδέλφων των στὴ Δύση, τοῦ Δύρρη, τοῦ Φράνς Ἄλς, τοῦ Ἄλντφόρμ, τοῦ Ι. Φουκκέ, τοῦ Ε. Λέ-Σιέρ και τῶσων ἄλλων.

Τὰ μοναστήρια λοιπὸν αὐτὰ ποὺ ζητοῦν τώρα νὰ διαλύσουν, μέσα στοὺς κόλπους των περιγλείων τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς, ποὺ εἶναι πολύτιμοι ὄχι μόνο γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ τους ἀξία, ἀλλὰ και τὴν ἀρχαιολογικὴ σημασία, και ἀκόμη περισσότερο, ὅπως ἔγραψα και στὸ «Ἔθνος», γιὰ τὸ θρησκευτικὸν τῶν πατέρων μας. Εἶναι καθ'αὐτὸ Μουσεῖα τῆς Βυζαντινῆς τέχνης και εἰκονογραφίας, ποὺ ἀξίζουν πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅτι φαντάζονται οἱ ἀπλοῖκοι δεσποτάδες μας. Δὲν κατακρίνω τὸ μέτρο τοῦ περιορισμοῦ τῶν μοναχῶν. Θέλω μονάχα νὰ πῶ πῶς προτῆτερα πρέπει νὰ φροντίσουν νὰ λάβουν μέτρα γιὰ νὰ σώσουν τὰ κειμήλια αὐτὰ ποὺ θὰ κατασφραφίσουν μόνο τους ἀσφαλῶς ἐὰν ἀφεθοῦν σὲ μοναστήρια ποὺ θὰ διαλυθοῦν. Μὰ θὰ μοὺ πῆς, ποῦ ἔχεις τοῦ λόγου σου πῶς θὰ κατασφραφίσουν; Ἀπλούστατα. Ἐγὼ γιὰ παράδειγμα γιλιάδες τέτοιων μουσείων-μοναστηριῶν, τὰ ὁποῖα ὅταν διαλύθηκαν καταστράφηκαν κ' ἔγειναν ρημαῖδια. Ἐὰν γυρίσεις τὰ νησιὰ τοῦ Ἰονίου και τὴ λοιπὴν Ἑλλάδα θὰ δῆς πόσα τέτοια ἐρεπία ἀκόμη σὲ κάνουν νὰ λυπηθεῖς και νὰ κλάψεις. Σ' αὐτὴν ἐδῶ ἀκόμη τὴν Ἀττικὴ και πάρα πέρα στὴν Εὐβοία, ὑπάρχουν μοναστήρια κατάγραφα, γιομάτα δηλαδὴ ἀπὸ κάτω ὡς πάνω με εἰκόνες τοιχογραφίες «ἐφ ἄνω» ἢ «ἀπὸ ὑποῦ» ἢ και με αὐτὸ ἀκόμη, μεγάλης ἀξίας, ἐγκαταλελειμμένα και σωμαζόμενα. Νά, γύρω μας, σὸν εἰλαῖω τῆς Ἀττικῆς, σὸν Ὑμηττὸ και στὴν ἄλλη περιχώρη σώζονται μοναστηριάκια πάμπολλα, καθὼς και μεγάλες μονές, ὅπως εἶναι ὁ Ἁγ-Γιάννης ὁ Θεολόγος, ὁ Ἁγ-Γιάννης ὁ Κυνηγός, ὁ Ἁγ-Γιάννης ὁ Πρόδρομος, ἡ Καισαριανή, ὁ Καρρέας, ὁ Κονταλέας, ἡ Ὁμορφὴ Ἐκκλη-

σιά, τὸ Ἀστέρι, ἡ Νταοῦ Πεντέλη, ὁ Ἀη-Μελέτης, καὶ τόσα ἄλλα ποὺ διαλύθησαν καὶ καταστράφηκαν. Ποιὸ νὰ τὰ κοιτάξει τὰ κακόμοιρα !

Τώρα σ' αὐτὰ ἅμα προσθέσουμε καὶ χίλια νέα θὰ βγάλουμε ἕνα ἄθροισμα ποὺ τρομάζει τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ! Ἀλλοίμονο τοὺς κακόμοιρα ἔργα τῶν προγόνων μας. Ἄν ἄνθρωποι εἶχαν κόκον συναισθησεως ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια ποὺ θὰ πάρουν ἀπὸ τὶς μονὲς θὰ μπορούσαν νὰ διαθέσουν κάμποσες χιλιάδες γιὰ νὰ κάμουν ἕνα καλλιτεχνικὸ - βυζαντινὸ Συνεργεῖο καὶ νὰ μαζέψουν ἢ ν' ἀποτοιχίσουν τὶς καλύτερες εἰκόνες καὶ νὰ κάμουν ἕνα Μουσεῖο πρώτης τάξεως καὶ μεγάλης ἀξίας. Ἀλλὰ ποιὸς νὰ τὰ σκεφθεῖ ; Κι' ἔτσι σιγά-σιγά χάνονται καὶ καταστρέφονται καὶ μένουν τὰ ἐρείπια γιὰ νὰ κράζουν τὰ πουλιά καὶ νὰ φωλιάζουν οἱ κουκουδιάγιες καὶ οἱ νυχτερίδες καὶ νὰ πετοῦν γύρω τὰ πνεύματα τοῦ ὀλέθρου καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς ὀραίας βυζαντινῆς μας τέχνης !...

Δρ. Ν. Α. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ.— Ἄν θέλεις νὰ μάθεις λεπτομέρειες γιὰ τὴν καταστροφὴν, διάβασε τὸ περιοδικὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτη ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ», ποὺ ἔγραψα σὲ δέκα πέντε τεύχη συνέχεια γιὰ τὴ φθορὰ αὐτῆ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΕ ΛΟΓΙΟ

Ὅταν κανεῖς, Γρηγόριε, πάρη τὸν «Κακὸ δρόμο» μόνο στὴν ἄκρην ὅταν βγῆ κυττάζει μπρῶς μὲ τρόμο. Κι' ἀφοῦ ἐστὶ τὸ ἔργο σου ἄξιον γιὰ φῶς τὸ κρίνεις, γιὰτι, Γρηγόρη, ἔπειτα, «Πετριές στὸν Ἥλιο» ρίχνεις;

Σ ΕΝΑ ΚΕΝΤΡΟ

Ἄντρας μὲ κάποια φίλη του, γυναῖκα μ' ἄντρα ξένον ὄλο σχεδὸν τὸ πλήρωμα εἶναι τῶν Ἠνωμένων. Κι' ἀπ' τὰ ζευγάρια ποὺ ἐκεῖ εἶν' πάντα μαζωμένα ἀληθινὰ Βουστάσια γινῆσαν Ἠνωμένα.

STASP

ΣΤΟΝ ΤΑΣΣΟ

Μ' ἕνα σου γράμμα στὸ «Νουμά» μᾶς δείχνεις τὸ Δεσπότη ποὺ προσεφικεῖται στὸ Θεὸ, μὰ καὶ στὸ «φαγοπότι»! Κι' ἐχτύπησες ἀλύπητα τὰ γένηα καὶ τὸ ἄσσο...
...Σὰ διάβασα τὸ γράμμα σου φώναξα «μπράβο Τάσσο!»

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ

Ζ Ω Η

Ἄπάνω στὴν Ἀκρόπολη δὲ βγήκα προσκυνητῆς· δὲν ἔκλινα τὸ γόνα· ἔμνο νὰ ψάλλω δὲν εὐρήκα στὸ Ἐρεχθεῖο καὶ στὸν Παρθενῶνα.

Ἐνα τσομπάνικο τραγοῦδι ἐβγήκα μὴν ἀγγὴ νὰ τραγουδήσω κ' ἔκοψα ἕνα ὀλόδροσο λουλοῦδι φεύγοντας, τὸ ἐν' αὐτῆ μου νὰ στολίσω.

Χανά.

Π. ΡΙΚΡΟΣ

ΤΙ ΤΡΑΒΑΕΙ Η ΓΛΩΣΣΑ

Τὴν περασμένη Κυριακὴ μίλησε στὴν Ἐταιρία τῶν φίλων τοῦ Λαοῦ, ὁ πασίγνωστος Φωκίωνας Πανῆς γιὰ τὴ γλώσσα, ποὺ γι' αὐτὴ θὰ γλωσσολογήμαστε. ποιὸς ξέρει πόσα χρόνια ἀκόμα, χωρὶς νὰ μπορούμε νὰ συνενοηθοῦμε. Ἡ σάλα εἶταν γεμάτη ἀπὸ καθίσματα καὶ ἀπὸ λίγους ἀκροατές. Ὁ Πανῆς ἀνέβηκε στὸ βῆμα περὶφρανα, ἀνασηκώσε μὲ τὰ δύο του χέρια τὰ περὶ σγουρὶ μαλλιά του, σὴ καίτη λιονταριοῦ ἀγριεμένου, ἔρριξε μὴ μὰτιὰ ἀητοῦ στὶς κἀρέκλες καὶ στὸ ἀκροατήριό του καὶ ἀρχισε νὰ βουχάται. Γιὰ βῆση στὴν ὀμίλια του εἶχε τὰ περιεργὰ προλεγόμενα στ' «Ἀπανιὰ» του», ἐκδοσὴ Μαρασλή, καὶ τ' ἀνέπτυξε τῶρα πλατύτερα, ποὺ μέσα σ' αὐτὴ περιγράφεται μὴ ἀπολαυστικὴ ἀλληγορικὴ Τίταν-μαγία ἢ Ὀμηρικὴ πάλη ἀναμεταξύ δημοτικιστῶν καὶ καθαρευουσιάνων μὲ ἀσπίδες καὶ κονάρια, ποὺ σ' αὐτὴ οἱ κορυφὲς τῶν Μαλλιαρῶν, Ψυχάρηδες, Παλαμάδες κ.λπ. πέφτουν κάτω νεκροὶ καὶ ἀπ' ἐπάνω πατοῦν στὰ στήθια τὸ πόδι των οἱ Βλάχηδες, οἱ Ραγκαβῆδες, οἱ Μωσιριώτιδες κ.λπ. χωρὶς νὰ λείπει ἀπ' τὴ μέση στὰ δύο αὐτὰ ἀντίμαχα στρατόπεδα καὶ ὁ συμβιβαστικὸς καὶ εἰρηνοποιὸς Ξενοπούλος ! Τέλος κατάνησε ὁ ὀμιλητῆς νὰ ἐξηγήσῃ τὰ ἀρρωστα κίλλη τῆς δημοτικῆς, ποὺ τὰ παραδέχεται ὅμως μόνο στὴν ποίηση, καὶ τὸ «νοῦμον κοινόν» ἔμεινε κατενθουσιασμένο.

Νὰ, πρὸς τιμὴν του, καὶ τὸ σχετικὸν ἐπίγραμμα :

Γιὰ σοῦ, Πανῆ Ὀλίμπι, ποὺ ἀσπάρεις καὶ βρόντης
καὶ τοῦ ἀπίστου μαλλιαροῦ, σὰ Δίας καταπύου.

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ

ΚΑΛΟΥΜΕΝ

Κατάμαυροι περνοῦν καιροὶ καὶ χρόνοι.
Κυβερνοῦνε τὸν κόσμον, ποιοὶ δαίμονοι ;
Πατέρες, τᾶνθος τῆς ζωῆς, ἡ νιότη,
Ἐνὸς «καλοῦμεν...» σελάβα ἢ ἀνθρωπότη,

Στὴ μαῦρ' ἀνάβει τῆς σφαγῆς μανία,
Κι' ἐνὼ μανιάζει ἡ ἀδερφοχτονία,
Κι' ὁ χάρος χῶρες καὶ χωρὰ ἐρημιώνει,
Μακρὰ γλεντοκοποῦν οἱ δολοφονοί.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ

Ὁ γυμναστής : Τὸνς πῆλοϋς ἀποθέσατε !
Ἐπειτα διατάσσατε «πυκνώσατε», μὰ ξεχνάει νὰ πῆ στους μαθητῆς νὰ πάσουνε πρωτῆτος τὰ καπέλλα τους ποὺ τὰ εἶχανε βάλει χάμο στὴ γῆς. Καὶ οἱ μαθηταὶ φωνάζουν :

— Τὰ καπέλλα αα, κόριε γυμναστά !

Κατόπι θάπρωτονε πῶς στάθηκε δυνατὸ τὰ γυμναστῆα νὰ καταδικάζουνε τοὺς πολίτες σὲ μὴ γλώσσα τοῦ δὲν τὴν καταλαβαίνουνε οἱ καταδικασμένοι, ποὺ δὲν τὴν καταλαβαίνουνε μήτε ἄλλοι οἱ κοριτάδες.

* * *

Ἄν ἐπίρρησι σήμερα στὸν κόσμον ὀλοσολόγος, δὲν ἐπίρρησι σὸς με κάποιον ἀξία ποὺ νὰ υποσέση, μὰ πῶς μὴτὲ κάνει ν' ἐπ' ἐπίρρησι ἀπὸ τὸ νὰ νηποδείξει πῶς ἡ γλώσσα ἀσὰ δὲν εἶ-αν γλώσσα κλημένη ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἀκατό-νιστη γλώσσα, γλώσσα μὲ γίλλετ κομμουνιστικὸς ποὺ κομμουνιστικὸ δὲν ἔχει ἀνακατομένη γλώσσα μ' ἕνα σσοῦ ἀντίθε-τος τύπου κα' ἀντίθετες λέξεις, καὶ πῶς ἡ δημοτικὴ μας δὲν εἶναι ἡ ἀλάθευτη συνέχεια τῆς ἀρχαίας

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΑΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

== Γραφεία, Σοφοκλέους 3 ==

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Έξωτερικοῦ: Έτησία Δρ. 10.— Έξάμηνη Δρ. 6.—

Έξωτερικοῦ: Φρ. 15. Φρ. 8.—

Κάθε φύλλο λεπτά 25

Άγγελιαί και διαφημισαί διαχ. 2' ο σιγος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Η «Κοινωνία» γράφει μ' ένθουσιασμό σάν έξαιρετικό γεγονός τή δήλωση κάποιου νεαρού λόγιου πώς προσχωρεί στο σοσιαλισμό, με την πληροφορία πώς είναι ο πρώτος λογοτέχνης που αποφασίζει ν' αφιερώσει την πέννα του στην καινούρια αυτή ιδεολογία. Συμμεριζόμαστε κ' έμεις τον ένθουσιασμό της γιατί είναι ενχίριστο να βλέπει κανείς τους λογοτέχνες να φέρνουν τα κοινά και τριμμένα και να ζητούνε κάτι καινούριο, κάτι υγιέστερο. Μά ας μās επιτρέψει ή «Κοινωνία» να της παρατηρήσουμε πώς ο ποιητής που σημειώνει αυτή δεν είναι ο πρώτος που θα γράψει σοσιαλιστικά. Υπάρχουνε άλλοι λογοτέχνες που τόχουνε κάνει αυτό προ πολλού κ' είναι περιεργό πώς ή «Κοινωνία» επιμένει να το άγνοεί. Για μια έφημερίδα που επιμένει μάλιστα ξεχωριστά αυτές τις τελευταίες ημέρες με το ζήτημα των διανοουμένων μας, αυτή ή άγνοια είναι ασυχώρητη. Εκτός αν ο κ. Γιαννιός σοσιαλιστική λογοτεχνία θεωρεί μόνο τις σοσιαλιστικές προσοχές. Κ' επειδή ο κ. Γιαννιός τάβαλε τώρα τελευταία με τους διανοουμένους και τους κοπανίζει—πολύ σωστά—μπορούμε κ' έμεις να ρωτήσουμε τον κ. Γιαννιό τί έκανε έως τώρα αυτός σάν ένας από τους άρχηγούς της σοσιαλιστικής κίνησης στον τόπο μας για να γνωρίσει στο σοσιαλισμό της Ελλάδας τους Έλληνες σοσιαλιστές λογοτέχνες, οι οποίοι που συμπαθούνε πλατωνικά το σοσιαλισμό, μα αυτοίς τουλάχιστο πούχουνε γράψει κιόλας σοσιαλιστικά έργα (έχει βέβαια σάν εκείνα που τους συμβουλευόνανε να ανεβάσουνε κάθε τόσο στη σκηνή). Το ίδιο ρώτημα απευθύνουμε και στο «Ριζοσπάστη» και προσιμένουμε την απάντησή τους για να κανονίσουμε κ' έμεις έπειτα τή δική μας.

Τα μαθήματα—γλωσσολογικά, παιδαγωγικά, κοινωνιολογικά—που ώργάνωσε άξιόπεινα το υπουργείο της Παιδείας για να μορφώσει καλύτερα τους επιδεωρητές της δημοτικής εκπαίδευσης, δεν άμφιβάλλουμε πώς θα αποδούνε ώφελωμάτα γι' αυτούς που προσέρχονται. Γιατί όμως αυτή ή μυστικότητα;

Γιατί τα μαθήματα να γίνονται με κλεισμένες πόρτες; Φιαντάζονται πώς το φώς που χύνεται εκεί μέσα μπορεί να βρεθεί άλλου πουθενά εύκολα για να το στερούν από βλή την κοινωνία; Άφου ο τόπος δίδεται για μόρφωση, γιατί στα μαθήματα αυτά δε δόθηκε ο πιο δημόσιος χαρακτήρας για να τάκούσουνε πιο πολλοί κ' έτσι ή ώφέλεια να ναι μεγαλύτερη; Τα μαθήματα π. χ. του κ. Ζαχαρ. Παπαντωνίου περι έφηρμοσμένης αισθητικής, ίκανοποιούνε μια ανάγκη που την έλλειψη της την αισθάνεται οδονηρή ή τόπος αυτός που δεν έχει ιδέα από αισθητική κ' έχει τόση ανάγκη από αισθητική μόρφωση. Κι ως τόσο ακούγονται σε μια στενή σάλα από έναν ώρισμένον κύκλο ανθρώπων. Άν ύπάρχει ακόμα καιρός συμβουλευόμε να διορθωθεί το άτοπο και στην ανάγκη να έπαναληφθούν τα μαθήματα, τουλάχιστο τα περι έφηρμοσμένης αισθητικής.

ΣΤΟ ζήτημα που γεννήθηκε αν πρέπει ή όχι να εξακολουθήσουνε τα μαθήματα των σχολείων έως τέλος Ιουνίου για να συμπληρωθεί ή περίφημη διδακτέα ύλη—μα τί ύλη, αλήθεια—και που όλοι είπανε τή σοφή τους γνώμη, έρχεται κι' ο «Νουμάς» τελευταίος να πη κι αυτός τή δική του, αν και ξερούμε πώς αυτοί που διευθύνουνε την παιδεία δεν έχουνε ανάγκη από τή συμβουλή κανενός, γιατί τά ξερούνε όλα. Στα χάλια που βρίσκεται ή ελληνική παιδεία όσο λιγώτερο δουλεύουνε τα σχολεία τόσο το καλύτερο, γιατί λιγώτερη είναι κ' ή βλάβη που γίνεται στο σώμα και στην ψυχή των παιδιών. Να μη δουλεύανε καθόλου θα είτανε το καλύτερο. Μά τότε τί θα γίνουνε οι δασκάλοι και πώς θα βρίσκανε δουλειά και οι κάθε τόσο άναμωρωτές της παιδείας; Τα τελευταία μάλιστα γόονια που οι νόμοι βγαίνουνε άπανωτοι για να δευκολύνουνε και στο τελευταίο κούτσουρο την απόγνωση του προιπέδητου χαρτιού που θα του άνοιξει την πόρτα του δημόσιου ταμείου τα σχολεία μας καταστήσανε άπλες φάμπρικες που βγάζουνε άπολυτήρια. Έπιμένουνε τί σημασία μπορεί να έχει ένας μήνας περισσότερο ή λιγώτερο; Το χαρτί άπως κι αν είναι και με την έλλογια κάποιου νόμου, θα δοθεί στα παιδιά. Τα άλλα όλα είναι προσοχήματα για να δείχνουμε ενδιαφέρον και να τηρούνται οι τύποι.

ΚΑΛΕΣ οι άγιες είναι αυτές οι διάφορες μαθητικές γιορτές που διοργανώνονται κάθε τόσο στο Στάδιο. Τονώνουνε—αυτό υποτίθεται δηλαδή—το φρόνημα. Μά δεν ξερούμε γιατί κάθε φορά που θα είναι να πει ή να κάνει κάτι ένας μαθητής, τα μάτια μας θα σιναντήσουνε ένα οποιοδήποτε όνομα κάποιου μεγαλοσιάνου. Πώς διάολο συμβαίνει πάντοτε αυτοί που εκλέγονται για να προσφωνήσουνε ή να γίνουνε σημοσφόροι να είναι παιδιά της πλουτοκρατίας ή άλλων έπίσημων. Τα φτωγά παιδιά, θέλαμε να ξεράμε, δεν είναι κατάλληλα γι' αυτές τις δουλειές; Γιατί έμεις δεν είδαμε ποτέ σημοσφόρο μαθητή κακοντυμένο. Μας φαίνεται μάλιστα πώς οι κακοντυμένοι μαθητές αποκλείονται έντελώς κι από τή γραμμή. Το ίδιο και με τα κορίτσια που εκλέγονται για σημοσφό-

ροι για να επιδείξουν τα κοκοτίστικα τακουνάκια τους. Κι' αυτό λέγεται δημοκρατική εκπαίδευση.

ΚΑΜΑΡΩΣΤΕ πώς διδάσκονται, τη γλώσσα τα παιδιά μας στα γυμνάσια. Κάποιος καθηγητής βέβαια κίθησε κ' έφτιαξε μιὰ προσφώνηση για τὸν Πατριάρχη καὶ τὴν ἔδωκε σ' ἕνα μαθητὴ για νὰ τὴν ἀπαγγεῖλει στὴ γιορτὴ τοῦ Σταδίου. Ἀφήνουμε τὸ στεγνὸ, κακοροϊζικο, κούφιο καὶ φουσκωμένο ὕφος σὰ νὰ μιλάει ὄχι παιδί ἀλλὰ κανέναν διπλωμάτη. Ὁ δάσκαλος ἤθελε νὰ κάνει καὶ τὸν ποιητὴ κ' ἔτσι τὴν ἔπαθε. Ἀκοῦστε τί περιέχει ἀνάμεσα στ' ἄλλα αὐτὴ ἡ προσφώνηση: «Ἡ δοῦς τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ἔχει βαθείας τὰς ρίζας τῆς... ἔκατέρωθεν τοῦ Αἰγαίου!!» Μὰ ἐπὶ τέλους δὲ θὰ μάθουνε ποτὲ αὐτοὶ οἱ δάσκαλοι μας νὰ γράφουνε λογικὰ δυὸ ἀράδες;

ΜΕ τὴν εὐκαιρία ποὺ δημοσιεύεται στὸ σημερινὸ φύλλο τὸ σκίτσο τοῦ, τὸ θεωροῦμε χρέος νὰ γράψουμε δυὸ λόγια για τὸ διευθυντὴ τῆς Ἐταιρείας «Τύπος» καὶ ξαναζωντανετὴ τοῦ «Νουμᾶ» κ. Κίμων Ι. Θεοδωρόπουλο. Ὁ κ. Θεοδωρόπουλος, ἂν καὶ λόγιος, ξένος ἐν τούτοις ὀλωσδιόλου στὸν ἀγῶνα μας, ἀνάλαβε νὰ συνεχίσει τὴν ἔκδοση τοῦ «Νουμᾶ», ἀποβλέποντας ὄχι τόσο σὲ κέρδη μέλλοντα, ὅσο στὸ νὰ ξαναφέρει στὴ ζωὴ καὶ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν κανονικὴ ἔκδοση στὸ φύλλο τοῦτο, ποὺ δεκαπέντε ὀλόκληρα χρόνια πάλαιψε μὲ χίλια δυὸ ἐμπόδια για νὰ ἐξυπηρετήσῃ μιὰ ἰδεολογία καὶ ποὺ στὸ τέλος πολεμήθηκε ἀποτελεσματικὰ ἀπὸ τὴν ἀγνωμοσύνη καὶ τὴν ἀστοργία, ποὺ τὸ ἀφίσανε νὰ σβύσει ἄδοξα. Ὁ δημοτικιστικὸς ἀγῶνας θὰ χρωστάει μιὰ μέρα πολλὰ στὸν κ. Θεοδωρόπουλο, ποὺ ξαναφέροντας τὸ «Νουμᾶ» στὴ ζωὴ, ξαναφέρει στὴ ζωὴ τὸ Ζήτημᾶ μας.

ΡΥΘΜΟΙ

Καθένας μοναχὸς τὸ μονοπάτι
για τὸ παλάτι τὸ ὄνειρευτό.
Καθένας μοναχὸς τὸ μονοπάτι
Πῆρε ὠϊμὲ τὸ χρυσονερευτό!

Μακρὸ, μακρὸ, θωρῶ τὸ στενοπάτι
μεγάλο τὸ ταξίδι ἀλαργινὸ.
Μακρὸ, μακρὸ θωρῶ τὸ στενοπάτι
ποὺ στὸ παλάτι θάβγει τὸ χρυσό.

Τὸ ἴδιο τὸ στρατὶ θεὸ νὰ μᾶς βγάινε
ξένους ὠϊμὲ τὸ ἴδιο τὸ στρατὶ.
Καμπάνα μαγεμένη ὄντας σημάνει
στὴ χώρα θὰ πατάμε τὴ χρυσή.

Στὴ χώρα τὴν παλῆ τὴν ξεχασμένη
τοῦ παλατιοῦ τοῦ χρυσονερευτοῦ
Στὴν χώρα τὴν παλῆ τὴν ξεχασμένη
θὰ φτάσουμε μιὰ μέρα τ' Ἀπριλιοῦ.

Καθένας μοναχὸς τὸ μονοπάτι
γιὰ τὸ παλάτι τὸ ὄνειρευτό.
Καθένας μοναχὸς τὸ μονοπάτι
πῆρε ὠϊμὲ τὸ χρυσονερευτό!

ΤΟ ΤΡΕΙΔΙ Τ' ΑΔΕΡΦΟΥ ΜΑΣ

2—

Εἶπανε, δὲ θυμᾶμαι, τί ὥρα, κοντὰ μεσημέρι. Ὁ πατέρας εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, καὶ καθὼς συνήθιζε—χειμῶνας μαθὲς—τυλιγμένος στὴν παχιά γούνα του καὶ ξαπλωμένος στὸ τετρατάχο «σέτι» τὸν ἀντίκρου στὸ τζάκι, ὅπου ἔκανε ποίσιμα φωτιά, καὶ θέρμαινε ὅλα καὶ τᾶβαιε σ' ἕνα χρῶμα ἀλαργὸ ῥόδινο τοίχους καὶ στρωσίδια, διάβαζε τὰ γραπμῆνο του βιβλίον, τὸ Μηνιαῖον μὲ τὶς εὐκολονόητες θρησκευτικὰς ὁμιλίαις του, νάσου καὶ χτυπᾶ ἡ ξώπορτα. Σὲ λίγο μαζήκε στὴν ἀλή μας—μιὰ ἀλλὴ τετρακόνη μικροῦλα—καὶ σιάθηκε φωτιῶντας ἔν εἶναι ἕσα ὁ παπῆς, γοργλωμένος, μὲ τὰ μονοτάκια σὰ σκοπέες, δάθε-κεῖθε τενωμένα καὶ τὰ θελόνια ἐκαρφωμένα μὲ τὶς κλωστὲς στὰ μανίγια τοῦ ροῖχου του, καὶ τὴ σαχνιλίθρα στὸ χέρι ὁ Ἀχιλλῆς ὁ γοργοροῦγης, ὁ μάστορος τοῦ Γιώργου.

— Ὅριστε, περῶστε, εἶπε ἀνοίγοντας τὴν θύρα ἢ μάννα μας.—Πέρασε μέσα Ἀχιλλῆ, πέρασε, ὁ παπᾶς μέσα ἔν, καὶ προχωρῶντας αὐτὴ πρώτη, κείνος τὸ κατόπι μῆγανε στὸ ἔσοτὸ καὶ καλοστρωμένο μὲ τὰ χειμωνιάτικα δωμάτιον, ὅπου μὲ τὴσὴ ἡσυχία καὶ γαλήνη διάβαζε ὁ πατέρας τὰ βιβλία του.

— Ποῦν' ὁ γιὸς σου, παπᾶ; ξεγῶνησεν ὁ Ἀχιλλῆς θυμωμένος, μὲ τῶνα πόδι στὸ κατώγλι. Καλά. Ἄς ἔν αὐτό. Στὴν ἐκκλησιά τὰ λέμι' καὶ ἔστριγε τὸ μονοτάκι του.

Ὁ πατέρας ξαγνιασμένος, κινήθηκε στὴ θέση του. Ἡ μάννα μας τρομαγμένη, κοιτάζοντας τὸν πατέρα στὰ μάτια, λύθηκε σὲ γωνητό.—Ποῦν, παπᾶ, τὸ παιδί, νομίζοντας ἴσως πὼς καὶ θάβγει ὁ ἐλλογιμένος ποὺ ἔτσι ἰσωποῦσε. Ἐκεῖνος στὸ μεσοῦν ἄλλεψεν ἀπὸ τὴ θέση του, ταχτοποίησε τὸ ἀντερί του πετιῶντας τὸ βιβλίον ἀπὸ τὰ χέρια καὶ ξεκαρφῶνοντας τὰ γυαλιὰ ἀπὸ τὰ μάτια, καὶ κἀνοντας καὶ κίνησες ποὺ πρόδιναν ἀμηχανία καὶ σύγχυση, ἔβαλε τὸ χέρι στὸ κεφάλι σὰ νὰ συνεκέντρωνε τὴ σκέψη του ὅλη. Ἀνέβασε καὶ κατέβασε τὸν καλογηρικὸ του σκοῦφο καὶ λύνοντας τὴ γλῶσσά του εἶπε δείχνοντας θέση.

— Κάισε Ἀχιλλῆ.

Ὁ Ἀχιλλῆς κἀθησε ἡσυχος κενῆκαρσισημένος για τὴν ταραχὴ ποὺ ἄναγεν ἢ μπόμπα του. Αὐτὸ ἤθελε. Μὰ ἡ μάννα μου στενοχωρημένη τρομερὰ—γιατὶ καὶ οκιάχηκε—προλαβαίνοντας ρώτησε:

— Καὶ πὼς ἔν αὐτό; Τί γένκε τὸ παιδί;

Ὁ Ἀχιλλῆς ξήγησε τότε μὲ λίγα πὼς ὁ Γιώργου ἀπὸ τὸ πρῶτὸ δὲν πῆγε στὸ μαγαζι, πὼς κάποιον ἄλλο «τσιράκι» τοῦπε πὼς ὁ Γιώργου καὶ τοῦ ἀφῆκε ἀπὸ χιτὲς νὰ καταλάβῃ ὅτι δὲ θὰ πῆγαινε για τὸ σημερινό, καὶ καὶ τέτοιες ἄλλες λεπτομέρειες, ποὺ δὲν δείχνανε περισσότερον κακὸ ἀπὸ τὸ ὅτι ἡμποροῦσε ὁ Γιώργου νὰ πάγῃ νὰ δουλῆγῃ ἄλλου—κάτω στὸ τσαροῦ, σὲ κἀνα μάστορη τῆς ἐκλογῆς του. Παντοῦ εἶπανε δεχτός.

Ἐπειτα εἶπαν τοῦ Παπαχριστοῦλδου παιδί! τοῦ παπᾶ τοῦ ξανθογένῃ—τοῦ Σαρρῆ παπᾶ, ὅπως τὸνελέγαν οἱ Τούρκοι—ποὺ ὅλοι, Τούρκοι καὶ Χριστιανοὶ τὸν ἀγαποῦσανε για τὴν καλὴ καρδιά καὶ τὶς πλοοῖες χειρονομίες ποῦχε, νὰ πετᾶ τὸ λίγο παρᾶ

ποι έβγαζε με τη παραδοσύνη του, για τα μεγάλα και μυθικά σχεδόν ιστορήματα, που πάντα διηγόνταν «κουμπελίδικα», όπως έλεγε, δηλαδή με το επιμύθιο στο τέλος, που πήγαιναν σε μάκρος, γιατί μακρινή ήταν κι η ξεσητεία του στην Ανατολή, όπου όλα τα επαγγέλματα κι όλα τα «ζαναέτια» δοκίμασε τότε στο Αϊδίρι, τότε στην Προύσα και τότε στο Αλά-σεχίο, που ήταν Τουρκιστής δυνάτης και παρομιολόγος, ώστε και ο δεσπότης να τον έχη αντιπρόσωπο στο «Κορά» όσες φορές δέν ευκαιρούσε να κατεβή ο ίδιος στον πασα. Με τούτομα του πατέρα—ο Γιώργης το Παπαχρηποδουλόπουλο—μπορούσε παντού δεχτός να γίνη.

Παραδέχτηκαν πως ένα τέτοιο θα συνέβαινε, ή ούχισαν την ταραχή τους και πρώτα πρώτα της μάνας μας, να «αγτιπιούνταν και χολόσκοναν» γιατί το εύλογημένο το παιδί να το κάμη αυτό, δίχως τη θέληση τουλάχιστο του μάστορά του.

Ο μαστραχίλλης ο φεαρχορράτης, άγοσ κουδεντολόγησε κάμποσο και δοκίμασε όλη την έχιμηση από μέρος των γονέων μας και ρούφιζε και τον σχετικό κατέ, και με την έλπίδα που αύριο θαχε πίσω τον ύποταχτικό του, το δουλό του να ράβη, έστριψε το μουστάκι λέγοντας.

— Υπομονή, παιδιά, αυτά χ' κανεις με τα παιδιά. Τα παιδιά ένε πίικρες.— Παιά έχω το λόγο σ', και έσπερ πίσω του τη θύρα.

Ο πατέρας ύπομιασμένος δέν μπόρεσε να ξανακαθήση. Έκαμε να ιπυθή και τάβγη δξω για να μάθη τίποτε για τον Γιώργη, ίσως και τον εύρη στην αγορά σέ κανένα μαγαζι—μπορεί και στον Σταυρή του Αρασιάσ του Νιουλγκέση του ράβη, μα μόνος άλλαξε γνώμη να περιμένουν μια κ' είναι μεσημέρι μη φανή να γιοματίση.

Άνησχη ή μάνα μας καθότανε στο παραθύρι έχοχτας το κεγάλι της στο χέσ' άκουμπισμένο και τα μάτια στηλωμένα στο δρόμο, όπότε μ' άγωνία περιμενε να δη ή να προβάλλη τη μορφή τάδερασού μας. Τ' άδερφια όλοι έμεις περιμέναμε στο σπίτι με την ίδια άγωνία τον έχοχμό του πατέρα και του μεγαλύτερου μας άδερφού να μάθουμε τί έγινε ο Γιώργης, που χάθηκε από το πρωί και δέν φάνηζε τ'ε μεσημέρι για να κάμη τη μάνα μας θουκιά στο στόμα να μη βάλη και τον πατέρα να τσοχρονά μάγωνία να τον εύρη από μαγαζι σέ μαγαζι απ' άκρη σ' άκρη.

Έταν ή ώρα για το φαρί μη ούτε ο πατέρας ούτε ο μεγαλύτερος άδερφός μας γάνηκαν. Όλωνών μας ή άνησχη μεγάλωνε εξ αίτιας της μάνας μας, που τόσο χολόσκονε και της ίσχητας του πατέρα. Ούτε σκέψη για φαρί, ούτε λέξη μεταξύν μας, όπως άλλη μου. Με άχα το κρησά γλάρι της μάνας μας άκούγονταν και τα στενοχώρια γνοήματά της, που τόσο πένθιμη παρουσιάζανε την ώρα κείνη την κάμαρά μας. Είχε περάσει πολύ ή ώρα, διαν πια όλοι άπλωμένοι, άλλοι δού κι άλλοι κει, μās είχε πάρει—μικροί μαδες—ο έπνος, κ' ή μάνα μας δέν είχε κουράγιο να σηκωθί από τη θέση της, θέση νόμιζες άπελπιστική θανάτου. Ο μεγαλύτερος από μās που είχε διαβάσει τα μαθήματα της άλλης μέρας και την ώρα κείνη ήταν πλημμυρισμένος από

στενοχώρια που τον έπνιγε για την άρρητα του πατέρα το περιούτερο, σηκώθηκε από τη θέση του κι άνοιγοντας καλύτερα το φως:

— Μητέρα, είπε, τάβγω δξω να δώ μην έχρονται.

Θαρρείς και κανεις δέν τον άκουσε, μονάχα άκούστηκε από σουσούμισμα της μάνας και το ξανακάθισμά της. Κουλουριάσει θαρρείς για να πεδάνη.

Οξω από δρόμο, που μονάχα το φως του τομπλιάρικου φαναριού έφεγγε θαμπά, άνεβοκατέβαινε ο άδερφός μου άνησχος πια να δη στο βάθος του κατήφορου τη σκιά του πατέρα ή νακούση το βήξιμό του. Δέν πέρασε πολύ κ' ένα δυνατό γκούχον-γκούχον άκούστηκε. Έταν ο βήχας του πατέρα που τόσο τον δυσκόλευε στον άνηφορο ή στο δυνατό γύσημα του θοροιά. Σε λιγάκι άνήχησαν και τα βήματά του στο καλύτεριμι του δρόμου, που τη νύχτα τόσο μονότονα άγοσν, μα και τόσο ρυθμικά. Σε λίγο πλησίασε προς το φανάρι του δρόμου που διάγραφε τη σκιοτητα του φαντιστικη με το καλιμάνκι, με το σάλι γύρο στο λαμπό και πάνω στα γένεια, και τα ράσα του πάνεμίζοντανε στο: δυνατόν ύγερσ.

— Άφεντίς! έπλεν ο άδερφός μου.

Στάκουμα της γωνής του, γέροντας το χέρι στο μέτωπο για να προφυλαχί από το φως του φαναριού, έσκυφεν ο πατέρας, κοιτάζοντας περιέρρα.

— Α, Έού σαι;

— Γώ, άφεντίς; πουν' ο Γιώργης, ή μητέρα κλαίει....

Δίχως να πη τίποτα προχώρησε προς το σπίτι. Στάκουμα του θηματισμού του τινάχτηκε πάνω ή μάνα μας κ' έτρεξε στη θύρα λέγοντας:

— Παιδιά, ο Άφεντίς!

(Έχει συνέχεια)

ΠΑΥΛΩΡΟΣ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ "ΤΥΠΟΣ,"

Ήτει αντιπροσώπους της εις τās επαρχίας, ικανούς ν' αναλάβουν την πώλησιν των βιβλίων της και λοιπών εκδόσεων της επί προμηθειά.

Άπευθυντέον δι' έπιστολήν:

ΕΤΑΙΡΕΙΑΝ "ΤΥΠΟΣ,"

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΑΘΗΝΑΣ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

—Σ' ένα του κόσμου αληθινό που πέθανε
και πεθαμμένο ζωτανεύει—
(στην ιερή μνήμη του Μαρτιάκη "Α-
βιζου. 1 Μαΐου 1919.)

Τ' ώραίο, που ώραίο εξενήθηκε
κι' ό καιό πάλι άργοπεθαίνει,
μέσ' στην καρδιά, που τό αγάπησε,
άγνιαχτο, άφθαρτο άπομένει...

Οδύνη άστέρι λάμπει δλόγωνα
στού νού την πίστη, άσηκωμένο
σέ χέρι άγγέλου, άστρο άθάμνωτο
θηρηκείας, τέχνης, μακροσύμενο....

Τά πεθαμμένα ώραία δλοζώνωνα
στης γής τ' άχνί δέ βρίσκεις πλάτια
σ' ούράνιους κόσμους στρέφει ορθάνοιχτα
μέ της καρδιάς σου, της ψυχής τ' έ μάρτια ..

Κάθε καρδιόπλαστο θανάτω μ' άνδοσκέπαστο
νέα ζωή στό θάνατο άντικρύζει
σάν τό ώραίο—μεγολόκορη κι' δλόχαρη,
τό γλυκοχάραμα ζωής κ' άνθίζει...

Πλάτη γενναία τό κοίμημα τ' άξέτηντο,
κ' ήμιστερα τά μίσημα σηκώνει,
κρυφό του νού σμαράγδι άμάλαχτο
μέσ' στην ψυχή, που σερφούν οι πένου...

Σύμφιγε' άρμονισμένα ζωή—θίνατος
σχή μόνη έκκλησία του ποιητή—τά στήθεια
τ' αληθινού, τ' ώραίου ξάστερα
κάποιος άπάτης ξεφαντώνουν την αλήθεια...

Στου αληθινού τί κρύα όνειλάτα
κίθε θωρή τ' αληθινού σιγοδιαβαίνει,
μορφή άκατάλυτη, όνειρόπλαστη,
που ζωτανεύει όσο πεθαίνει....

Άργαστόλι.

ΩΡΙΩΝ ΠΑΛΛΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΟΙ

Ψίλε «Νουμά»,

Παρακαλώ νά φιλοξενήσετε α ντες τις λίγες γραμμές μου
γιά τόν κ. Γιαννιό.

Ξέρουμε πώς ίσαμε σήμερα ό τόπος μας έναν ά-
γώνα μονάχα ήθικό παρουσίασε, τόν Δημοκρατικό.
Σύμβολον ό Ψυχάρης, κι οι όπαδοί του τίμιοι άγω-
νιστές, γέρανε τή νίκη. Χωρίς την έστεροβουλία νά
καταχτήσουν έδρες, και παράδειγμα ό φωτεινός ά-
γωνιστής κ. Α. Η. Ταγκόπουλος, που ούδθηκε τε-
λευταία στις φυλακές, ενώ οι διάφοροι ηλειτοδημο-
κρατικιστές παίρνουνε αξιώματα. Ο σοσιαλισμός πρέ-
πει νά ηιγάξει μέσ' από τό δημοκρατικό έργοντας όρ-
γανό του τή δημοτική γλώσσα. Τί κρίμα αλήθεια νά
μή γανή ύστερ' από τόν Σκληρό ένας άξιος σοσια-
λιστής, ένα σύμβολο, με νού και με φώτιση που χει-
άζονται γιά τήν περιείαση! Ο κ. Γιαννιός, άποιν-
χόν ποιητής, άνίκανος νά ύρωθή πάνω απ' τόν δη-
μοσιογράφο έαυτό του, με τή δρόση του, έκαμε έχ-
θρας του όλους τούς φωτισμένους δημοκρατιστές.
«Λιανοητικές άνικανότητες» όνομάζει κάποιος ηιλό-
σοφος τούς τέτοιους χαρακτήρες. "Υστερ' απ' τήν
άποινχία του στόν «Ριζοσπάστη», που τόν κούησε
στήν αγάνεια εννιά μήνες ό άθεόφοβος, αγωνίζε-
ται νά μās παρουσιάση μιάν εφημερίδα σαν τήν
«Διάλαση τών παιδών» γιομάτη με χαριτωμένο
παιδικό πνεύμα, τή υπογραμμένα άσθρα του. Ηλη-
μυρωμένη από άσημαντες δηλώσεις άστών, από λο-
γής λογίων έπιστολές άουναργητες, με μαριφέστα
σταλμένα από διάφορους θεησοκόλητους παράφρο-
νες. Άγωνίζεται νά πάρη τούς παπάδες με τό με-

ρος του, γέροντις ως παράδειγμα ένα παλά του
Καναδά κλπ. Υψηλή με την αλήθεια πολιτική. Στην
αγγελή του έπιστολογραμμά πρόσθεσε τελευταία και
τόν Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, παρουσιάζοντας τήν
προσχώρησή του, ως γεγονός που δάχει οπουδαίον
άπτήχτυπο στην σοσιαλιστική μας κίνηση, με κ' έτσι
θα προσχωρήσουν στο κόμμα τσν (;) κι όλοι οι
θανασιστές και φίλοι του Ναπολέοντα. Μιλώντας σ' ά-
ραμεταξή γιά τούς λόγιους και τή χρέη τους, ξε-
χασε πώς είναι κι αυτός δημοκρατικός, κ' ενώ ό δη-
μοκρατισμός είναι με άπ' τις κυριότερες αρχές του,
δέ βλέπουμε πουθενά τή δημοτική γλώσσα. Επειδε-
ξισούνη τάχα, με τί αφέλεστοτη έπιδεξισούνη.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ανοούμενος Σοσιαλιστής

ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑΣ».—Βαρεία, πολύ βαρεία τά
γράφει ό Ραφτόπουλος, με φταίει λίγο γι' αυτό και
ή «Κοινωνία» που τώρα τελευταία άγρίεψε και δείχνει
διαρκώς τά κοπτερά της δόντια στους «διανοούμενους
σοσιαλιστές». Γιατί όλη αυτή ή φασαρία; Έπειδή
έτυχε νά κρατούμε με πέννα στο χέρι μας και νά
μουντζουρώνουμε τό χαρτί, θέλει ή «Κοινωνία» νά μās
άποκλείσει, σά λωδιασμένους, από τό σοσιαλιστικό της
παράδεισο; Κάτι έπιτέλους προσφέρουμε και μείς κου-
τά στραβά στόν άγώνα, δίχως νά ζητήσουμε ούτε
χειροκροτήματα, ούτε βουλευτικία, ούτε τίποτε, με
έτσι, από αγάπη στη σοσιαλιστική ιδεολογία—κι αν
δέν κατεθήκαμε στις εργατικές μάζες, κ' ίσως δέν κα-
τεβούμε ποτέ, δέν τό κάνουμε αυτό από περιφρόνηση,
με από τό φόβο της άπογοήτευσης. Θαρρούμε πώς ό
Κώστας Παρορίτης με τό «Μεγάλο παιδί» και γενικά
με όλο τό δημιουργικό έργο του, ό Ρήγας Γκόλφης
με τό «Γήταρος» και τά σοσιαλιστικά του τραγούδια,
ό συγγραφέας του «Στην δξώπορτα» κλπ. κάτι έχουν
προσφέρει στόν άγώνα, κάτι που βαρύνει όπωσδή-
ποτε όσο κ' ένα έξορθο του». Μαχαίρα ή ένα γράμμα
ένός οργανωμένου γκαρσονιού.

«ΤΑ ΣΚΟΛΕΙΑ ΧΤΙΣΤΕΙ!..

Άγαπητέ «Νουμά»,

Διάβασα στο τελευταίο σου γέλλο τό γραμματιής «Γου-
τιέλλας» και κούησα τό κεφάλι μου θλιβερά... Έί-
ναι πολύ σωστό βάλανε τούς λίκους νά γυλάξουν τή
προδάτα βάλανε τούς σκολαστικούς καθηρονοσιάνους
νά δασκαλέγουν τή δημοκρατική δημοτική που μισούν.

Τό ρέμα όμως τών νέων ιδεών άπλόθηκε και θέ-
ριεψε. Κ' ενώ στη Σύρα υπάρχουν δασκάλοι που,
ενώ είν' υποχρεωμένοι νά δασκαλεύουν έλληνικά,
κάνουν εξέτασες τών μαθητών τους κινέζικα, έμεις
έχουμε—στο Γυμνάσιο, γαντάσου—δασκάλους που,
αν δέν είναι Ψυχαριστές, είναι όμως άρχετιά ηιλε-
λεύθεροι στην ιδέα της γλώσσας. Τί μπορεί νά πεί
τώρα ό κ. Χατζηδάκις;

Έτσι λοιπόν, σε μετ' ηιορη που δά κάνουμε
τώρα στο τέλος του Μάη, θάπαγγείλει ό γνωστός
σου Πέτρος Σμάραγδος τό ποίημα του Παλαμά με
«Τά σκολειά χτίστε». Φαντάσου λοιπόν! Πάει νά
πεί πώς είμαστ' έμεις πιο προσδεμένοι; !!

Είδες εκείνη τήν κριτική στους «Νέους» γιά τόν
Παλαμά; Τί σαχλός εκείνος ό Κλέων Παράσχος,
που δάλθηκε νά μās κάνει τό σοφό και τόν ξυληπητή!
Με πολλή αγάπη
Δάμοσα 25/5/19

ΦΛΩΡΟΣ ΡΟΔΑΝΘΗΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΔΥΟ ΚΟΥΤΩΝ

Ο ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΝΗΜΗΣ

— Όλος ο κόσμος καταγίνεται τώρα τελευταία με τα πόδια των γυναικών. Τί νά τρέχει τάχα ;

— Τί θέλεις νά τρέχει ; Ό,τι τρέχει πάντα. Η γυναίκα είναι τὸ κέντρο τῆς Δημιουργίας.

— Δὲν με κατάλαβες. Δὲν ἀρνοῦμαι τὸ κέντρο τῆς Δημιουργίας. Θέλω νά πῶ ὅμως, ὅτι ἄλλοτε οἱ ἄνθρωποι μιλοῦσαν κάποτε καὶ γιὰ τὰ μάτια τῶν γυναικῶν, γιὰ τὰ μαλλιά τους, γιὰ τὸ λυγρὸ τους τὸ κορμί, γιὰ τὰ χεῖλιά τους, γιὰ τὰ μάγουλά τους. Τώρα ὅλα αὐτὰ πῖνε, χαθήκανε ! Η γυναίκα, ἡ θεία γυναίκα, ἀπόμεινε ἕνα πόδι, μέσα σὲ μιὰ μεταξωτὴ κάλτσα. Ἔχω δίκιο ἢ ὄχι ;

— Ἔχεις, φίλε μου, ἔχεις. Πολὺ γρήγορα μάλιστα ὑποθέτω, πὼς θάχουμε καὶ καμμιὰ καινούργια ποιητικὴ Σχολή. Τὸ σοννέτο δὲν μπορεῖ νά μὴ συγκινηθῆ ἀπ' τὴ μεταξωτὴ κάλτσα. Ἐπειτα ἕνα γυναικεῖο πόδι, τόσο γλαφυρὸ, τόσο κανονικὸ, τόσο μετρημένο, εἶναι ἕνα πουλάκι, καμωμένο, λές, γιὰ τὸ χρυσὸ κλουβὶ τοῦ σοννέτου, με τὰ δεκατέσσερα πλουμιστὰ του κάγκελα. Γρήγορα θὰ τ' ἀκούσουμε νά κλαιθῆ ἀπ' τὴν ὡραία φυλάκὴ του.

— Ὁ Θεὸς νά δώσῃ ! Τὸ γυναικεῖο πόδι θὰ δώσῃ ἔτσι στὴν νέα μας στιχογραφία ἕνα καινούργιο περπάτημα. Καὶ πόσο χαριτωμένο !

— Στὸ μεταξὺ ὅλοι ἔγινεν ἀνατόμοι. Δὲ φαντάζεσαι τί εἰδικότητες, πὼς ἔχουν φανερωθεῖ στὸν κλάδον αὐτό ! Προχθές, μπροστὰ στὸ θαῦμα τῆς ἡμέρας, πὼς μᾶς εἶχε ἀποκαλύφθῃ κάτω ἀπὸ ἕνα τραπεζάκι τοῦ Ντορέ, ἕνας κύριος μοῦ ἔκαμε ὅλη τὴν τοπογραφικὴ ἀνατομικὴ τῆς γυναικειᾶς γάμπας. Ἐπαῖξε στὰ δάχτυλά του μῦνες, τένοντες, ἀπνευρώσεις, ἀγγεῖα, νεῦρα, τὸ καθετί. Μοῦ ἐξήγησε τίς λειτουργίες ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων, στὴν κάθε κίνηση, στὸ κάθε σάλλεμα, στὴν κάθε στάση. Μοῦ ἔκαμε ὕστερα συγκριτικὴ ἀνατομικὴ. Μὲ ἀφθονα παραδείγματα, πὼς ἄρχισαν νά προβάλλουν, ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα, κάτω ἀπὸ τὰ διάφορα τραπεζάκια, μοῦδειξε ὄλες, τίς δυνατές διαφορὲς καὶ ποικιλίες, πὼς ἔχει τὸ πλούσιο αὐτὸ εἶδος. Τί πλούτος, Θεέ μου !

— Ὁ κύριος ἦτανε καθηγητὴς τῆς Ἀνατομικῆς ;

— Ὁχι ! Ἦτανε καθηγητὴς τῆς Ξιφασκίας. Ἄλλὰ τί σημαίνει ; Ὁλος ὁ κόσμος ἔγινε σήμερα ἀνατόμος. Ἐκεῖ ὅμως, πὼς ὁ φίλος μοῦ ἔκανε τὸ μάθημά του, ἀναγνώρισε ἀξαφνα μιὰ γνωστὴ του κυρία, κρυμμένη πίσω ἀπὸ ἕναν παχὺ κύριο, καί, φέρνοντας τὸ λόγο σ' αὐτή, ἀλλάξαμε ὀμιλία.

— Μὰ πὼς τὴν ἀναγνώρισε, ἀφοῦ δὲν τὴν ἔβλεπε ;

— Ἐβλεπε τὸ πόδι τῆς. Αὐτὸ φτάνει γιὰ ἕναν εἰδικό. Δὲν σοῦ εἶπα ; Ὁλες τίς γνωριμίες του τίς ἀναγνώριζε κανεὶς σήμερα ἀπὸ τὴ φυσιογνωμία τοῦ ποδιοῦ. Βλέπεις πόδια καὶ χαιρετᾷς πρόσωπα.

— Μὰ τέλος πάντων τὸ περιήρημο αὐτὸ γυναικεῖο

θαῦμα δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε παρὰ ἕνα πόδι ;

— Αὐτὸ ἴσα ἴσα εἶναι τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς Μόδας. Δὲν μᾶς παρουσιάζει ποτὲ ὀλόκληρο τὸ θαῦμα. Σήμερα ἡ Μόδα εἶναι στὸν Ἀστερισμὸ τῆς Κνήμης. Αὐριο θὰ εἶναι στὸν Ἀστερισμὸ τῶν Λαγόνων, μεθαύριο στὸν Ἀστερισμὸ τῶν... Λιδύμων.

— Καὶ πάντα στὸν Ἀστερισμὸ τοῦ Κυνός.

— Τί θὰ πῆ αὐτό ;

— Πολλὰ μοῦ γυρθεῖς. Γειά σου !

— Ποῦ πᾶς ;

— Στὸ Ζάππειο. Πάω νά καμαρώσω τὸ λαμπρότατον Ἀστερισμό.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Τὸ «Πρῶτο ταξίδι τὰδεργουῦ μας» εἶναι δῆγμα ἡθογραφικὸ γραμμένο ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Πολύδωρον Παπαχριστοδοῦλου, καὶ ζυγραφῆται σ' αὐτὸ ὁ ἑλλητισμὸς τῆς Θράκης, κάτου ἀπὸ τὴν τούρκικη δουλειά, με ἀγήγηρη ἀπλή, πὼς κρατᾷ καὶ μερικὸς γλωσσικὸς ἰδιωτισμὸς. Ὁ νέος δηγηματογράφος πρωτοπαρουσιάζεται ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ».

— Ξανατιπώνουμε στὸ φύλλο τοῦτο ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ» τοῦ 1906, ἕνα μικρὸ δῆγμα τοῦ Μιχάλη Λυκιαρδόπουλου «Στὰ ξημερώματα», γραμμένο σὲς μαῦρες μέρες τῆς Μόσκας (Δεκέθρης 1905), τότες πὼς ἡ τσαρική τυραννία κατὰπνιξε σὲς αἷμα τὴν πρώτη ρούσικη ἐπανάσταση. Σ' αὐτὸ ξηγιέται καθαρά ἡ ψυχολογία τοῦ ρούσικου λαοῦ, πὼς τόσο ἄγριος φαίνεται σήμερα ἐναντίο τῆς κρατοῦσης τάξης τοῦ ἄλλοτε.

— Ὁ Guy Charles Cros, πὼς γράφαμε σὲς περασμένο φύλλο γιὰ τὰ ὅμοια τραγούδια του, εἶναι γνωστὸς σὲς ἀναγνώστες, τοῦ «Νουμᾶ» τοῦ 1911. Στὸ φύλλο ἀριθ. 440, εἶχαμε δημοσιεύει τρία ποιήματα τοῦ ἀντάξια μεταφρασμένα ἀπὸ τὸ συνεργάτη μας Ρήγα Γκόλφη. Μερὸς ἀπ' τὸ καλλιτεχνικὸ καὶ κριτικὸ μάτι τοῦ ποιητῆ δὲν μποροῦσε νά περάσει ἀπαράτηρη ἡ ἀληθινὴ καὶ ἀβίαστη τέχνη τοῦ Γάλλου συναδέργου του. Δημοσιεύουμε παρακάτω ἕνα ἀπ' αὐτὰ γιὰ ὅσους δὲν ἔχουν τὰ παλιὰ φύλλα τοῦ «Νουμᾶ».

ΣΕ ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ

Δόλιο παιδί μου, δέξον αὐτὰ τὰ ρόδα μου κανίσκι πὼς ἀποβραδὶς τὰ τρύγησα σὲς φεγαρίσιο νόμα' στὰ μαῦρα κυπαρίσσια σου πὼς μόνοι τρέμουν οἱ ἴσκιοι, ἄλλο δὲν ἔρχεται παρὰ κάθε βροχῆς τὸ κλάμα.

Ἡ ἀγνὴ τους πένθιμη εὐωδιά, τὸ ξέρω, θὰ γλυκάνῃ τὴν πολυστέναχτη καρδιά πὼς ἐδῶ πικρὴ ἔχει ἀράξει, καὶ τῶνερο πὼς σὲς πλανᾷ σὲς νεκρικὸ λιμάνι, δὲ θὰ τὸ κόψη, ἀτέλειωτο, μηδὲ θὰ τὸ ταράξῃ.

Γιατί τὰ λόγια ἂν δὲν μποροῦν νά πῖνε ὡς τοῦ θανάτου τὰ βάρη τὰ μυστηριακά πὼς γαληνὴ κοιμᾶσαι, ἕς φτάνει μόνο ἀνάλαφρη καὶ τρυφερὴ ἐκεῖ κάτου ἡ φεγαρόλουστη λαλιά τῶν κίπων, νά μεθᾷ σε...

— Βγῆκε τὸ 4ο τεῦχος τῆς «Λύρας» με ἕλη δια-

λεχτή, καθὼς πάντοτε. "Αν ἔλειπαν μάλιστα οἱ «Σιαμαῖοι ἀδερφοὶ» τῆς νεοχριστιανικῆς σχολῆς καὶ σὺς σελίδες ποὺ πιάνον ἄδικα θάξανε περισσότερο «Μπόρμαν», δὴ ἠμποροῦσε κανεὶς ἀδίσταχτα νὰ πεῖ πὼς ἡ «Λύρα», μέσα στὴν ἐπιδημία τῆς περιοδικοματίας, ποὺ μᾶς καταμασιτίζει, κάμνει μιὰ τιμητικὴ ἐξάιρεση.

— Τὸ ἐκδοτικὸ βιβλιοπωλεῖο Γ. Βασιλείου (Σταδίου 42) τύπωσε τὸ «Ἀγὼν τῆς καρὰ-Λένης», διήγημα τοῦ Σουηδοῦ συγγραφέα Γουσταύου Γκεττερσταμ (μετάφρ. Α. Κουκούλα). Τὸ βιβλίον τιμολογῆται δρ. 1,75.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γ α λ λ ί α.— «Δυὸ μικρὰ βιβλία γραμμένα ἀπὸ τὸν Pierre Clerc καὶ ἀπὸ τὸν ὑπολοχαγὸ Lucien Bazin δείχνουν, λέει ὁ Georges Duhamel στὸ «Mercure de France», πὼς οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ ἔχουνε βρεθεῖ σὲ τεράστια γεγονότα καὶ νὰ ἔχουν νιώσει τίς πὺδ σκληρὲς δοκιμασίες, χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ μᾶς μεταδώσουνε τὴν ἐντύπωσή τους ποὺ, μολαταῦτα, μαριτεύουμε πὼς θὰ εἶτανε θαδεῖα καὶ ἀληθομένη.»

Κι οἱ δύο τοὺς πολέμοισιν καὶ κάναν αἰχμάλωτοι τοῦ ἐχθροῦ.

Τοῦ πρώτου ἔχει τὸν τίτλον «Primevères et Coquelicots». Ὁ συγγραφέας διηγίεται τὴν ἐκστρατεία του καὶ τίς ἀθλιότητες τῆς φυλακῆς, μὲ κάποια συγκινητικὴ ἀπλότητα, καὶ οἱ στίχοι του μαριτεύουνε πολὺ νεύματα καὶ ἀτομία.

Ὁ δευτέρος ὀνομάζει τὸ βιβλίον του «Sang des gloires» καὶ τὸ χαρακτηρίζει μόνος του λέγοντας πὼς εἶναι ποιήματα τοῦ πολέμου καὶ τῆς αἰχμαλωσίας. Ὁ L. Bazin εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ ἄλλες ποιητικὲς συλλογίαι ποὺ ἔχει δημοσιεύσει. Τὰ θέματα ποὺ μεταχειρίζεται εἶναι, πολλὰ ἀπ' αὐτὰ, τέτοια ποὺ μᾶς συγκινοῦνε, ἢ συγκίνηση ὅπως ποὺ μᾶς δίνουν, δὲν εἶναι ἢ καλλιτεχνικὴ συγκίνηση ποὺ πρέπει νὰ μᾶς δίνει ἢ Τέχνη.

Ἡ λογοτεχνία ἢ ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸν πόλεμον, ὄχι ἀπὸ τὸ γνήσιον τοῦ πολέμου ἀπὸ μακριά, γαλήνια, φιλοσοφικά, μὲν μέσα στὸν πόλεμον, μέσα σὺς μάχες, τίς κακοπάθειες, τίς ἀρρώστιες, μέσα στὴν ἀδίκαιον ἀνησυχία, μέσα σὺς ἐλπίδες καὶ τίς ἀπελπισίες—ἢ τέτοια λογοτεχνία, ποὺ ὄλο πλουτίζει τίς διάφορες φιλολογίαις μ' ἔργα ποὺ κρίνονται ὡς τὰ τώρα ὅλα μέτρια, δὲν φαίνεται νὰ ἱκανοποιεῖ τίς προσδοκίας ἐκείνων ποὺ γυρεύουν ἀπ' τὴν ποίησιν τὴν καλλιτεχνικὴν συγκίνηση. Μερικοὶ κριτικοὶ παραπονιόονται γι' αὐτὸ καὶ, κρίνοντας ἀπὸ τὰ δείγματα ποὺ μᾶς ἔδωσε ὡς τὰ τώρα ἢ πολεμικὴ Μούσα, κάνονε θλιβερὲς προφητείες.

«Ἄλλοίμονο, λέει ὁ Georges Duhamel, ὑπάρχουν ἑκατομμύρια δυστυχισμένων ποὺ ἔχουν ὑποφέρει, καὶ ἴσως δὲν θὰ βρεθοῦν δέκα ἀρμονικὲς καὶ δυνατὲς φωνὲς γιὰ νὰ συνθέσουν, ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ μαρτύρια, ἓνα τραγούδι, ἀληθινὸ, πρωτόφαντον, ἀθάνατον. Αὐτὸ δίνει τὸ μέτρο τῆς ἀδυναμίας τῆς ψυχῆς ποὺ δὲ γνωρίζει παρὰ τὴν ἀγωνία τῆς καὶ δὲ καταπορεύεται νὰ τὴν πεῖ. Θὰ χρειάζονται λόγια ἀπλά καὶ, νῆτανε τρόπος; γυμνώμενα ἀπὸ κάθε ἄλλη δύ-

μηση, γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὰνείπωτα αὐτὰ χροῖα. Ἡ ὑπέριστη ἀδικία ποὺ κυβερνάει τίς τύχες μας, εἶναι τέτοια, ὥστε ἓνας μεγάλος ποιητὴς μᾶς συγκινεῖ περισσότερο διὰ μᾶς ἐποιολογεῖται τὴ μελαγχολία τῆς βροχῆς, ἀπ' ὅτι μποροῦνε νὰ τὸν κάνονε ἄνθρωποι ποὺ βόγγησαν ἀπὸ πόνο μέσα στὸν ἀβυσσὸν τῆς πὺδ μεγάλης σφραγῆς.»

Ὅμως, αὐτὸ, θαρροῦμε, δὲν πρέπει καθόλου νὰ μᾶς παραξενεύει, μήτε νὰ μᾶς ἀπελπίζει. Τουναντίον τὸ θρῆσκουμε πολὺ φυσικόν. Ἐνας προσδόκιος, τὴν ὥρα ποὺ θρῆσκεται μέσα σὲ μιὰ τρομερὴν πυρκαϊά, ποὺ ἢ ψυχὴ του εἶναι γεμάτη ἀπὸ τὴν πὺδ μεγάλην συγκίνηση καὶ προσπάθεια, ποὺ τὸ μυαλὸν του καὶ ἢ δύναμή του εἶναι θαμμένα ὀλάκερα στὴν ἐπιρροαία τῆς θέλησός του, ποὺ ἢ θέλησή του εἶναι καὶ αὐτὴ ἐνωμένη, χαμένη μὲς στὴν μεγάλην θέλησιν ποὺ κυβερνάει ὅλους ἐκείνη τὴ στιγμὴ—ἓνας προσδόκιος, σὲ μιὰ τέτοια ὥρα, μπορεῖ νὰ τραγουδήσει; Ὅταν θὰ περάσει ὁ χρειάζομενος καιρὸς, διὰ ἐσθὴ ἐκείνη ἢ κακάρασις παθῶν» ποὺ εἶναι ὁ πρώτος ὅρος τῆς ποιητικῆς δημιουργίας, μπορεῖ νὰ μᾶς παρουσιασθεῖ ἐκείνος ποὺ κάπως ἀνυπόμονα τὸν κατεροῦμε ἀπὸ τώρα. Ἴσως τὸ καλύτερον ποὺ θὰ εἶχανε νὰ κάνονε, σὲ διάστημα τοῦ πολέμου, ὅσοι εἶναι προικισμένοι μὲ τὸ κατάλληλον ταλέντον, θὰ εἶτανε νὰ γράφουν. Ὅταν θὰ θρῆσκον καιρὸς, ἡμερολόγια, νὰ μαζεύουν ἐπὶ ἀκατέργαστα ἔλικα ποὺ θὰ τοὺς χρειάζονται κατόπι γιὰ πρώτη ἄλλη ὄ ἔργα δημιουργικά. Καλλιτεχνικὰ βλέπομε καὶ αἰστανόμαστε τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς, διὰ κάπονον νὰ ἐνδιαφέρουν ἀμέσως τὸ ἄτομό μας ὅταν ἢ θέλησιν γαληνέψει, τὸ πνεῦμα λευτερωθεῖ, καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ μικρὴ ἀποδόση μονάδα ἐνὸς τεραστίου ἀριθμοῦ, γίνεαι πάλι ἓνας ξεχωριστὸς κόσμος.

— «Οἱ σπουδαιότερες συνθήκες γιὰ μιὰ μακροχρόνια εἰρήνη στὰ Βαλκάνια» εἶναι ἓνα γυλλάδιον γραμμένο ἀπὸ τὸν Μ. Τουρτούλη ποὺ, ἀπὸ τὸν ὄνομά του, μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ δικὸς μας. Ὁ συγγραφέας ἐποιολογεῖ πὼς μιὰ δίκαιη χάραξις τῶν συνόρων τῶν ἐθνῶν ποὺ τὰ κατοικοῦν, εἶναι τὸ πρώτον γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχει στὸ μέλλον ἰσθὸς ἀπὸ νέες ἀνησυχίες. Ἄλλὰ καμιά δικαιολογία—δικαιώματα κατάκτησης, ιστορικὰ δικαιώματα—δὲν πρέπει μιὰ χώρα νὰ κερτῆ σὲ κράτος ξένο γιὰ τοὺς κατοίκους τῆς. Κι ἀκόμα, ἢ λευτεριά τῆς γλώσσας καὶ τῆς θρησκείας πρέπει νὰ σφαιλισθεῖ σὺς μειονοτητές.»

Καλὰ εἶναι ὅλα αὐτὰ, ἀρκαι ὄχι πολὺ πρωτότητα, καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἰπωθοῦν ὄχι μονάχα γιὰ τὰ βαλκάνια ὅμως ἢ ἐφαρμογὴ δὲν εἶναι τόσο ἀπλή καὶ εὐκόλη, ὅσο ἢ θεωρία. Οἱ πληθυσμοί, σὺς μέρη ποὺ γεννιοῦνται αὐτὰ τὰ ζητήματα, εἶναι πολλὲς φορές τόσο μεπερδεμένοι, ποὺ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατος ὁ δίκαιος γεωμετρικὸς χωρισμὸς. Ὑστερον παίζουν, καθὼς ἔξομε, τόσο ἄλλοι ἄλλοι, ποὺ θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ πεῖ, ἴσως μὲ βεβαιότητα, πὼς ἐνόσω τὸ ἔθνη ζοῦνε μὲ τίς σημερινὲς ἰδέες καὶ συστήματα, μονάχα ὁ ἰσθὸς καὶ ἢ δύναμη θὰ κρατεῖ τὸν κόσμον ὡς ἢ σὺχια. Αὐτὸ δὲ ἔξομε καλὰ ἐκείνοι ποὺ διενθύνουν τίς τύχες τοῦ κόσμου, καὶ γι' αὐτὸ τὴν κοινωνία τῶν ἐθνῶν τὴν ἐτοιμάζομε μὲ τουφέκια καὶ κανόνια, καὶ μὲ δικαστήρια. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν πρέπει νὰ

είναι Κράτος, γιά νά μπορεῖ νά κυβερνάει τὰ κράτη.

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν τρόπος παντοεινῆς εἰρήνης; Θεωρητικοὶ πολλοί. Πρακτικὸς ἓνας: ὁ ἄνθρωπος νά πάρει νά εἶναι κείνος πὸν εἶτανε ὡς τὰ τώρα, πὸν εἶναι σήμερα, καὶ πὸν θὰ εἶναι αὐριο καὶ μεθαυριο καὶ ἴσως πάντοτε.

Α γ γ λ ι α.— Μὲ μεγάλη μας εὐχαρίστηση εἰδαμε σὸ τεῦχος τοῦ Ἀπρίλη τῆς ἀγγλικῆς «Βουλκανικῆς Ἐπιθεώρησης» ἐννιά ἑλληνικὰ δημοικὰ τραγοῦδια, μεταφρασμένα ἀγγλικά ἀπὸ τὴν Κα Rose Kerr. Τὰ ἐννιά αὐτὰ τραγοῦδια εἶναι ἴσως ἀπ' τὰ πῶ ἄσπρα, κι ἂν κρίνει κανένας ἀπ' τὴν ἐκλογή, φαίνεται πὼς ἡ Κα Kerr ἔχει νιώσει βαθιὰ ὅλη τὴν ὁμορφιά τῆς λαϊκῆς μας ποίησης.

Πόσο μακριὰ ὅμως θόρσεται τὸ νά νιώσει κανεὶς καὶ νά γράψῃ μιὰν ὁμορφιά ἀπὸ τὸ νά κατορθώσει νά τὴν ἐκφράσει μὲ τὰ δικὰ του τὰ λόγια! Μιὰν εἰδέα, μιὰν εἰκόνα, κ' ἔνα αἶσθημα ἀκόμα μπορεῖ κανεὶς χωρὶς καὶ πάρα πολὺ μεγάλη δυσκολία νά τὰ ξαναχρῆσει σὲ μιὰν ξένη γλώσσα. Ὅμως εἶναι πολὺ δύσκολο καὶ πολλές φορὲς ἀκατόρθωτο νά δώσει κανεὶς τῆς ὁμορφιάς τὴ συγκίνηση: μιὰ λέξη περισσότερο ἢ λιγότερο, μιὰ μικρὴ διαφορά στὴν ἀπόχρωση μιᾶς λέξης μονάχα, μιὰ διαφορά στὸν ἰσχυρισμὸν ἢ στὴ μελωδία τοῦ λόγου, ἐκεῖ πὸν δὲν πρέπει, φάνουν γιά νά τὴν καταστρέφουν ὀλότελα. Δὲν ὑπάρχει τίποτα πῶ μὴ μοῦ ἄπλοῦν ἀπὸ τὴν ὄρατο. Τράβηξε δὴ μὴ μικρὸς μικρὸς πινελιὲς ἐκεῖ πὸν οὐρίουν τὰ χεῖλη τῆς Παναγίας τοῦ Παραήλ, καὶ τὸ θεῖο χαμόγελο γίνεται ἓνας ἀδιάντροπος μορφασμός. Παραγέμισε—σὸν κάποιον—τάπλα καὶ ἀπέριστα τραγοῦδια τοῦ Χάιτε μ' ἔνα δὴ περιττὸς λέξεις, κἀνε τὸ Liebchen: «ὦ ἀγαπῶ», τὸ «ὅταν σὲ βλέπω»; καὶ σὲ βλέπω γὰρ» καὶ ὁ Χάιτε γίνεται ἀκούσιος οὐνεργάτης τοῦ εἰκονογραφημένου «Παρθασοῦ»! Ὅταν ἡ μετάφραση ἐνὸς ποιήματος δὲν γίνεται μὲ καλλιτεχνικὴν συγκίνηση τοῦ μεταφραστῆ πὸν πρέπει νά εἶναι ποιητῆς, καὶ μάλιστα ποιητῆς ἀπάνω κάτω μ' ὅμοια ἰδιουσυγκρασία μὲ τὸν ποιητὴ τοῦ πρωτοτύπου, δὲν κατορθώνει νά μᾶς δώσει σχεδὸν τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὸ νόημα, δηλαδὴ τὸ ὕλικὸ πὸν καλλιτεχνήματος, δηλαδὴ ἐκεῖνο πὸν σὸν σωστὴ σημασία τῆς λέξης δὲν εἶναι ἡ τέχνη. Κι ἂν ἡ ἀξία ἐνὸς ποιητικῶν ἔργου εἶναι προπάντων στὶς ἐννοιες πὸν ἔχει μέσα του, μιὰ τέτοια μετάφραση, ὅταν γίνεται εὐδουνηδῆτα, μᾶς ἱκανοποιεῖ ὅπως οὐδέποτε ἂν ὅμως ἡ ἀξία του θόρσεται στὴν ὁμορφιά του, μᾶς ἀφίνει ἀδιάφορος. Ὁ μεταφραστὴς προπάντων τοῦ ἐμμέτρου λόγου εἶναι ἀναγκασμένος νά ξαναδημιουργεῖ, καὶ γι' αὐτὸ πρέπει κάθε φορὰ, νά ζυγιάζει καλὰ μὲ τὴ ζυγαριά τοῦ χρῶσφου τὴν κάθε στροφή, τὸν κάθε στίχο, τὴν κάθε λέξη, γιά νά ἴδῃ τί μπορεῖ καὶ τί δὲν πρέπει νά θνοιάσει ἀπὸ τὸ πρωτότυπο.

Ἡ ζυγαριά τῆς Καs Kerr δὲν ἔχει ἴσως τὴν προπεύμενη εὐαισθησία. Στὰ ἐφτὰ ἀπὸ τὰ ἐννιά τραγοῦδια κρατᾷ τὸ δεκαπεντασύλλαβο στίχο, ἓναν πελώριο στίχο γιά τὴ σχεδὸν μονοσύλλαβη ἀγγλικὴ γλώσσα, μεταφράζει τὶς πολυσύλλαβες ἑλληνικὲς λέξεις καὶ παραγεμίζει τὰ χάσματα πὸν ἀναγκαστικὰ μένουν. Νερώνει τὸ κροσί, καὶ κάπου πασίζει νά τὸ δυναμώσει μὲ τὴ ρίμα πὸν δὲν ὑπάρχει ἀπὸ πρω-

τότυπο. Κάνει πῶ πολύπλοκες μερικὲς ἐννοιες πὸν ὅλη τους ὁμορφιά εἶναι ἴσα ἴσα ἢ ἀλόγητα. Βάζει ἐπιφωνήματα ἢ κομητικὰ ἐπίθετα καὶ δίνει μιὰ ρομωμικότητα πὸν δὲν σέκει καλὰ σὸ λαϊκὸ μας τραγοῦδι. Ἡ δημοικὴ μας ποίηση δὲν εἶναι τίποτα βαθυστόχαστες φιλοσοφίες μόν' ἀπλὰ καὶ δροσερὰ λόγια θγαλμένα ἀπὸ μέσα ἀπὸ μιὰν ἀπλή, ὁμορφὴ ψυχὴ* εἶναι σὸν τρυφερὰ λουλούδια τοῦ θουνοῦ πὸν μόλις τὰ κρατῆσεις λίγο ἀδέξια στὰ χεῖρια σου χαλοῦν καὶ πάνε. Ἄς πάρουμε ἓνα παράδειγμα, γιά νά μὴ χανόμεστε στὶς θεωρίες πὸν ἔχουνε λίγη ἀξία γιά τὴν τέχνη.

Ἡ Κα Kerr, σὸν κυρία, εἶτανε καταλληλότερη νά μεταφράσει τὰ τρυφερὰ αἰσθηματα, καὶ προτιμᾷ τὰ ναυορισματα καὶ τὰ τραγοῦδια τῆς ἀγάπης* γι' αὐτὸ διαλέγουμε γιά παράδειγμα τὸ παρακάτω ναυορισμα πὸν εἶναι φτιαγμένο γιά γυναῖκα καὶ σίγουρα, ἀπὸ γυναῖκα:

Κοιμήσου ἀστρί, κοιμήσου ἀγνή, κοιμήσου νῶ φεγγάρι, κοιμήσου, πὸν νά σὲ χαρεῖ ὁ νῶς πὸν θὰ σὲ πάρει. Κοιμήσου πὸν παράγγελα στὴν Πόλη τὰ χρυσά σου, στὴ Βενετία τὰ ρούχα σου καὶ τὰ διαμαντικὰ σου. Κοιμήσου πὸν σου ράβουνε τὸ πάπλωμα στὴν Πόλη, καὶ σου τὸ τελειώνουνε σαρανταδὺ μαστόροι* στὴ μέση βάνουν τὸν ἀετὸ, στὴν ἄκρη τὸ παγόνι. Νάνι τοῦ ρήγα τὸ παιδί, τοῦ βασιλιᾶ τᾶγγόνι. Κοιμήσου καὶ παράγγελα παπούτσια στὸν τσαγγάρι, νῶ σου τὰ κάνει κόκκινα μὲ τὸ μαργαριτάρι. Κοιμήσου μὲς στὴν κόφνια σου καὶ στὰ παχιά πανιά σου, κι ἡ Παναγιά ἢ δέσποινα νά εἶναι συντροφιά σου.

Οἱ πρῶτοι δὴ στίχοι μεταφράζονται:

Oh, sleep, my dawn! oh, sleep, my moon!
oh, sleep, my morning star!
Oh, sleep in peace till noon shall bring
thy lover from afar!

Δηλαδὴ: ὦ, κοιμήσου, ἀγνή μου! ὦ, κοιμήσου φεγγάρι μου! ὦ, κοιμήσου ἀγερινὸ μου!—ὦ, κοιμήσου ἦσυχια, ὥσπου τὸ μεσημέρι νά σου φέρει τὸν ἀγαπητικὸ σου ἀπὸ μακριά.

Γιά νά παραγεμίσει ὁ στίχος βάζει τέσσερα «ὦ» μέσα σὲ δὴ στίχους, πὸν μᾶς φαίνεται πὼς καταστρέφουν τὴ γαλήνη τοῦ ναυορισματος. Ἡ Κα Kerr σχηματίζει τὴν εἰκόνα μιᾶς ἀγῆς: τὸ ἄστρο γίνεται ἀγερινός, τὸ νῶ φεγγάρι πὸν φαίνεται τὸ βράδι, γίνεται φεγγάρι μονάχα, κ' εἶσι μπορεῖ νά φαινεταὶ καὶ τὸ πρωτὶ. Κι στὴν τὴν εἰκόνα τὴν χρησιμοποιεῖ γιά νά θάλει μιὰ ἐννοια πὸν δὲν τὴν φαντάστηκε ἡ Ἑλληνίδα μητέρα, καὶ πὸν μᾶς χαλάει ὅλη τὴ γλυκειὰ διάθεση: Ἡ ἐννοια εἶναι πὼς ἡ παιδικὴ ἡλικία εἶναι ἡ ἀγνή, καὶ πὼς τὸ μεσημέρι τῆς ζωῆς—λίγο ἀργά—θὰ φέρει τὸ γαμπρὸ πὸν θὰ παντρευτεῖ τὴ μωροῦλα, γυναῖκα πιά.—Καταστρεφθή!—Τὸ «ὦ» ἐξακολουθεῖ: τὸ κοιμήσου γίνεται «oh sleep». Τὸ «νάνι τοῦ ρήγα τὸ παιδί τοῦ βασιλιᾶ τᾶγγόνι» γίνεται: Τοῦ ρήγα τὸ παιδί καὶ τοῦ βασιλιᾶ δὲν ἔχουνε σήμερα τόσο ὄρατα (πράματα). Οἱ στίχοι 9 καὶ 10 μεταφράζονται:

Oh, sleep, for thee are coming soon shoes that are
[fine and neat;
Red shall they be, and sewn with pearls to fit thy
[tiny feet.

δηλ. ὦ, κοιμήσου, γιά σέγα ἔρχονται παπούτσια πὸν νά φέρεται καὶ κομρὰ θὰ εἶναι κόκκινα καὶ κεντημένα μὲ μαργαριτάρια γιά νά σου σιολίζον τὰ μικρῶτακα πόδια σου.

Οί δυο τελευταίοι σίγχοι γίνονται: "Ω, κοιμήσου, παιδί, στήν κοντίσα σου κατ' τὰ δνείρά σου θ'ά ναι γλυκά! 'Η Παναγιά ή δέσποινα, ή άγνή Παρθένα, θά είναι συντροφιά σου.

Πιο νόστιμα είναι μεταφρασμένο το μαζούρισμα του μουσικού ξρωτα: «Κόρη διαν ήφιλιόμαστε, νύχτα είταρ, ποιός μās είδε; κτλ», κι αυτό ίσως γιατί μεταφράστηκε πιο λείτερα.

"Όπως και νάναι ή Κα Κερτ είναι άξιόπαιτη για την προσπάθειά της, και κάνει γνωστή στον άγγλικό λαό, άν όχι όλη την όμορφιά της λαϊκής μας Μούσας, τουλάχιστο το περιεχόμενό της.

Τό άγγλικό περιοδικό έπώσεται πως θά δημοσιέψει κι άλλα δημοτικά μας τραγούδια μεταφρασμένα από την ίδια κυρία, και ακόμα έλληνικά παραμύθια μεταφρασμένα από την κυρία 'Ιουλίττα Λουγούμη.

Η ΤΡΙΤΗ ΚΛΗΡΟΣΙΑ ΤΟΥ ΑΑΧΕΙΟΥ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενήσεται την 30 'Ιουνίου (13 'Ιουλίου) 1919

Σύνολον κερδών Δραχμαί 200,000

Μέγιστον κέρδος » 80,000

ΕΞΕΔΟΘΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ:

„ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ“

ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

σε χαρτί καλό και με χρωματιστό εξώφυλλο και πουλιέται δεχ. 3 στα Γραφεία της Έταιρείας «ΤΥΠΟΣ» (όδος Σοφοκλέους 3) και σ' όλα τα βιβλιοπωλεία. Στις επαρχίες και στο έξωτερικό στέλνεται δίχως παραπαιστικό έξοδο για ταχυδρομικά.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Κ. Κλ. Βασ. Θεσσαλονίκη. Σ' εύχαριστούμε για τα καλά σου λόγια. Το ζήτημα της κυκλοφορίας του «Νουμά» στη Θεσσαλονίκη θά κανονιστεί γρήγορα — κ. 'Ιωάν. Καρ. Αέρ είναι δυνατός, καλό — κ. Π. Δ. Γλ. Τα «Σεργάματα» καλά και θά δημοσιευτούν άργότερα. — κ. Τυμφορηστέ. Διαβάζοντας το επίγραμμα σου ό Τ.:

«Πίσω απ' τα κάγκελα» στη φυλακή τί σήθηθε τόσο όμορφα νά γράφης; και μών εύχην σου κίνα φιλική; νά ξαναμπής και πάλι νά συγγράφης.

σού άπάντησε πως «επί το δ.» μά είναι έτιμη νά γράφης καί σου εύχεται τὰ μπει; και σ' τώρα στη φυλακή για νά γράφης τόσο όμορφα. — κ. 'Ανδ. Δώρ. 'Ιδέα καλή μά έκτέλεση άπερη. — κ. Στανρ. Άδικα ευχαριστήρες γιατί από το «Μαγνητικό του Νουμά» τίς πός αποκρίσεται ό δεκαπενταετία-βος, άρσού είναι γνωστό πός αυτές άποτελείται από δύο στίχους, των όχτώ και έφτά ούλλων και θά είναι για τό παιδί απ' εύκολο, άμα γραφτεί χωρισμένος. — κ. Δ. Βερ. Βόλος. Στείτε μας κανένα άλλο καλύτερο. — κ. Δ. Μιλ. Σμύρνη. Σ' εύχαριστούμε για τό γράμμα σου, μά στείτε μας κανένα άλλο τραγούδι σου, πιο μινονόμο, σάν εκείνο που διαβόσασε στον Πολέμο «Λόγο». — κ. Φολέρ. Αύριστε καλύτερος ποιητές, νά συγχρονιστείς κάπως. — Ν. Ι. Καρ. Καβάλα. Άδούκντοι σίγχοι και κάποια σήγγρη στην έξερση. — κ. Δον Κολκούδα. Την ώρα που διαβάζατε τούς σίχχους σου, άρμής το καλύτε και μās τούς άρπαξε από τή χείρα μας — κ. Τ. Τσ. Αργείο. Ακατάλληλα. — κ. Δέντρο. Ακόμα, ακόμα! Δεν έχει κανένα δικαίωμα νά καταβροδίζεις ένα κοζάνι μ' από τή λήμψη» για νά τή ομάσεις με τ' «Θά κλάψη». — κ. Π. Πικρ. Χανιά. Δημοσιεύουμε τό ένα σήμερα. Άλλά άργότερα. "Όσο για τό δεύτερο που μās γράφεις, τ' άτίνομα στην κοίση σου και περιμένουμε. — κ. Γέσο. Κι ό φίλος γυιοιάρφος κ. Μιχαλάκης έποσώσθησε στη σοφισταζία των «Νέων» με είσαγωγικά, κ' έφόρεσε τίς άσπρες γκέτες, τό έμβλημα τους. — κ. Νικήτ. Π. «Πετιές στον ήλιο» είναι φράση αυθόιμη για κωδικί που δεν μπορεί κανείς νά τό φτάση. Π. γ. τό θε', ή τον κ. Σεντόνιο, ή την καρδιά μās γενναίας. — κ. Άντρ. Τσουρ. Θί σ' άπαντήσουμε στο άλλο φίλο. — κ. Γ. Σέο. Αίχρον πός με τον καιρό θά γράφεις καλά τραγούδια. — κ. Νάο. Χρ. Οι δυο πρώτες στροφές στο «Σούρουπο» καίε. 'Η τελευταία έξοδότηρη — 3 3 Ζ. Καλό, θά δημοσιευτεί, μά για όνομα του Θεού, τί μανία είναι αυτή που σās πιάνει άλά Strich, με τὰ νούμερα! Χάθηκε κανένα ψευδιώνιο; — κ. Δρ. Δρ. Άχτισε πρώτα νά γίνει ή ερώτη και ύστερα την τραγούδι. Τό κάτω, κάτω, δεν έξοιμε ακόμα και τί είδος ερώτη θίναί! — κ. Γ. Κίτσ. Συγγράφεις τού άοθρον είναι ό δάσκαλός σου. Σ' εύχαριστούμε για τὰ καλά σου λόγια. — Μ. Σμύρνη. Θί δημοσιευτεί άργότερα.

ΤΟΠΟΘΕΤΕΙΤΕ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΑΣ ΕΙΣ ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

ΔΙΑΤΕΘΕΝΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΔΡ. 198,591,297

ΕΞΟΦΛΗΘΕΝΤΑ

» 96,310,800

ΕΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

> 92,280,497

Δίδουν τόκον 5 ο)ο τὰ έξάμηνα και 4 1)2 ο)ο τὰ τρίμηνα.

Ό τόκος των είνε άπηλλαγμένος παντός φόρου και παντός τέλους.

Είνε ήγγυημένα υπό του Κράτους και υπό της Έθνικής Τραπέζης.

Πληρώνονται άμέσως εις την λήξιν των από την Έθνικήν Τραπέζαν και προεξοφλούνται υπό της ίδιας.

Μεταβιβάζονται δι' άπλής παραδόσεως εις άλλον όπως τὰ χαρτονομίσματα, ή δι' όπισθογραφήσεως, όπως αί συναλλαγματικά.

Άποτελούν δηλαδή ρευστόν χρήμα, πρόχειρον εις κάθε στιγμήν, με την διαφοράν μόνον ότι δίδουν και τόκον μεγαλύτερον από κάθε άλλην κατάθεσιν.

Εκδίδονται εις ποσά 100, 500, 1,000, 10.000 και 100.000 δραχμών.

ΠΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΟΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΤΡΑΠΕΖΑΙ Ή ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.